Kovo 1914 m

№ 3 (38).

ATEITIS

TURINYS

I. STUD. L. BISTRAS: Ateitininkas. . . . 101
II. V. VYŠNIUNAS: (Eilės) 105
III. V. VYŠNIUNAS: (Eilės) 106
IV. V. VYŠNIUNAS: (Eilės) 106
V. PRANAS KURĖJAS: Pas upelį. . . . 107
VI. MARYTĖ: Keletas minčių apie budo auklėjimo reikalingumą. 109
VII. B. Iš svetur. 116
VIII. UOSAITIS: Tamsoje. (Eilės) 118
IX. JAZMINAS: Naktis. (Eilės) 118
X. S. BRIČIUS: Sventas Raštas ir kaikurie daromi jam užmetimai. 119
XI. Iš moksleivių gyvenimo. 123
XII. JONAS ŠIRVINTAS: Mažosios Lietuvos Moksleivija. 135
XIII. Gyvenimo balsai. 137
XIV. BIBLIJOGRAFIJA IR KRITIKA. *Ks. Kazimierz Propolanis.* Polskie Apostolstwo w Litwie. *Vydunas.* Lietuvos Pasakėlė. *J. Šlapelis.* Kristijono Duonelaičio Raštai. *A. Lazdonas.* Pirmieji Žiedai. *J D. Kareivis.* Dvejopas galas. *Dr. Ks. Idzi Radziszewski.* Geneza Religii w swietle Nauki i Filozofii. . . . . .
XV. „ATEITIES“ REDAKCIJA: Nuo amerikos „Ateities“. 146
XVI. Atsiųstos redakcijai kningos. 147
XVII. Redakcijos atsakai. 147
XVIII. Priedas: Musų tautinės tvėrybos Žiedai. . 13

KOVO MĖNESIO 1914 METŲ.

T. II. ATEITIS № 3.

Stud. L. Bistras.

Ateitininkas.

(Koks jis turi but).

Aiškus išpažįstamosios pasaulėžvalgos turinio žinojimas yra reikalingas, ir jei jos turinys tikrai prakilnus, tai tas žinojimas irgi padeda suderinti savo elgimąsi su tos pasaulėžvalgos principais,—palengvina pastaruosius gyveniman vykinti. Kasgi tad yra tasai a t e i t i n i n k a s? Trumpai ateitininkas, musų išmanymu, tai tikras Kristaus pasekėjas; ateitininkas tai tikįs doras lietuvis—katalikas. Šiandien, kuomet gyvenimo audros drasko ir plėšo žmogaus dvasią; kuomet matomieji ir nematomieji jo priešai stengiasi tąją silpno žmogaus dvasią ir jos tikrus bei teisėtus troškimus užslopinti; šiandien kuomet tamsioji mirties galybė, išbujojusio kuno viešpatavimas — dvasiai vietos pasaulyje palikti nenori, o tariamasis mokslas mitologijos praeities pasakose jai vietą skiria—tuomet ateitininkas randa sau vienintelę paguodą ir paspirtį tikyboje. Kristus—tik jis vienas—jo inkaras, Evangelija ir Bažnyčia—nesutraukomos grandinės, kurios jį riša ir vienija su Kristum - Dievu dabar, kurios jį riš, vienys ir amžinai. Viskas, ką tik matome svyruoja-siubuoja, įsiutusios gyvenimo juros bangų mušama - draskoma ir tik Kristaus Bažnyčia ant nepajudinamos, drauge ir jautriausios uolos pastatyta rimtai ir ramiai andrų apsupta sau stovi ir

lyg juros šviturys leidžia į visas puses dieviškosios šviesos spindulius, kuriais ji —geriausioji musų Motina—apšviečia mus ir šildo, mokina, stiprina ir ramina. Ir ateitininkas gyvenimo audringoj juroj beplaukiąs nuolat žiuri į savo Dieviškąją Vadovą, atidžiai klauso savo Motinos balso ir malonia baime ją myli. Kad ir rodosi jis silpstąs, skęstąs, bet tik taip rodos. Kol jis su Kristum išvien, kol jis Bažnyčios maloningos rankos iš savųjų nepaleidžia, tol dar jis ramus, tvirtas kaip ąžuolas, norint ir linksta kartais, kietas kaip uola, jautrus, kaip motina, žmonių vargams; tol dar meilė—jo įtalpa, savęs išsižadėjimas—jo įrankis. Jį viskas interesuoja, jam viskas rupi; betgi jis ir savęs neužmiršta, nes gerai supranta, jog tokią reformą, kokios Jis geidžia, reikia pirmiausiai savyje įvykinti, nes ko pats neturi, to ir kitam nesuteiksi; nes krikščionių obalsis „Omnia restaurare in Christo"—reiškia ir patį save atnaujinti Kristuje. At-kas kovoja kasdien ir nuolat. Kovoja su savimi — savo piktais palinkimais; kovoja su pasauliu—priešinasi jo blogai įtekmei, klaidingam mokslui. Jo kova rimta, vieša, atvira. Kiekvienas darbas, mažiausis darbelis, paprastas pasikalbėjimas ar rimčiausias referatas - prakalba — viskas turi Augščiausiosios Dieviškos Dvasios pasiuntimo ženklą. Užimąsčiusi kakta, tolumon įsmeigtos susirupinusios, savo skriaudos nepastebinčios ir artimo reikalą tematančios akįs iš tolo pažymi, jog tai esama nepaprasto žmogaus, žmogaus augšto pašaukimo, ateities valdovo — ateitininko. Drąsiai jis stoja kovon, kovoja didvyriškai: neteršia savęs nepadorų budų vartojimu. Visokie tariamojo mokslo šauksmai negązdina jo: jam tikras mokslas nesvetimas, jis moka poilsio laiką tam mokslui pašvęsti — ir mokslas yra jo draugas; po ilgų ir rimtų studijų tas mokslas ir jį kaip šimtus kitų mokslininkų atvedė prie Dievo ir nurodė bei visad rodys į tą pradžią ir viso ko versmę, taigi ir tiesos taip mokslo taip tikėjimo—į Dievą[1]).

[1]) Geistina, kad kiekvienas at-kas žinotu svarbesnes gamtos ir kitų mokslų išvadas; nes visų mokslų specialistu buti negalima. Ypač butu svarbu, geriau susipažinus su gamtos filosofija. Aišku, jog reikia ir filosofiją studijuot, nes filosofija tai pamatas.

Bet anaiptol jis neišpuikęs. Kuklumas — žymus jo privalumas. Kas jam neaišku, arba ko jis dar nesupranta, tai rupinasi suprasti: studijuoja, tariasi. Negalėdamas iš karto suprasti, jisai kantriai darbuojasi, karštai meldžiasi vildamasis suprasti tai, kuomet jo protas labjau išsiplės ir Dievo Dvasiai palankesnis liks. Savęs jis nestato lygiu su Dievu, ir su pagarba lenkia galvą prieš neišmatuojamąją ir protu neištiriamąją Jo Esybę—jis tiki, bet t i k i i š m i n t i n g a i; jis neskirsto Dievo bei Bažnyčios įsakymų į išmintingus—protingus bei neišmintingus—gyvenimui netinkamus,—jis netveria sau atskiros religijos, jis tikras katalikas, tikras Kristaus sunus. Jis žino, kas jo religijos esybė, esencija ir kas tik papuošimas, jos paviršius (ritualo apsireiškimai): pirmąją su šventa baime jis širdyje nešioja, antrąjį kaip pridera gerbia protingai. Jam aiškus skirtumas tarp Dievo mokslo ir to mokslo skelbėjų-žmonių, jis numano jog ir jiems šie žodžiai pasakyti: „Bukite tobuli kaip ir jusų dangiškasis Tėvas yra tobulas“ (Mat V. 48): Jis tiki į D i e v ą, ne į ž m o n e s.

Ateitininkas — d o r a s. Blogai nedaryti, stambių nusidėjimų vengti, tai jo išmanymu dar ne dora. Jis be abejo vengia viso kas blogo; jis netik valdo savo rankas, kojas, akis ir liežuvį, kad jie artimui blogo nedarytu; artime blogo nematytu, neteisingai neapkalbėtu, bet jis net taip juos sutvarko, jog visuomet yra pasiryžęs su atsidavimu artimui gera daryti, išmintingai patarti, kada reikia jį paguosti; moka visados rasti gerų žymių žmoguje — jis valdo kuną, valdo ir dvasią. Jis kasdien kįla doroje, kasdien pirmyn eina prie tobulybės. Tobulybė—jo išminties ir tikėjimo neišgriaunamas pamatas. Jis stengiasi giliau savo tikslą suprasti ir širdimi atjausti Dievą ir jo paslaptis, jis nori mokslą ankščiau tvirčiau su širdimi suvienyti ir užtat jis nuolat per dienų-dienas, dorinasi rupindamasis savo sielą kaip balčiausią drobę išbaltinti ir nevystančiomis dorybių gėlėmis padabinti. Jis bijo doros nustoti arba ją susilpninti: jis numano—jaučia, kad tai vienintelis ir didžiausis tikėjimo priešas; jis gyvenime jau tai pats patyrė, ar iš asketikos kningų sužinojo, kad apsileidimas, dvasios tingis tai vienintėlės priežastįs—delei kurių Dievo bei Bažnyčios įsakymai išrodo netinkami,

neprotingi sunkųs ir t. t. Jis žino, jog tikėjimas tai Dievo malonė; vien tik nepadorumas tegali tąją malonę pašalinti.

Ateitininkas - b l a i v u s (abstinentas), neruko; jojo augštas pašaukimas Dievui ir Tėvynei tarnauti jam užgina kad ir mažiausiais niekais sveikatą silpninti, jam gaila laiko ir skatiko, nes jie reikalingi jo Tėvynei. Jis myli ir gerbia savo Tėvynę. Jam brangi jos žemė su puikiomis pievomis, srauniai bėgančiais upių-upeliais ir tukstančiais ėžerų; jam mylimi savo žmonės, lietuviai, jų papročiai, jų kalba: jis ją myli visa širdžia ir garsiais darbais tąją savo meilę gyveniman įkunyti stengias.

Ateitininkas tikras pilnas v i s p u s i š k a s ž m o g u s; tikėjimas, dora, tautystė, mokslas—visa tai taip suvienyta jame, taip ankštai ir tvirtai į kits kitą įaugę, jog negalimas yra daiktas atskirti nuo tikro atei-ko kurią nors vieną iš pasakytu žymių: tai jau butu atei-ko asmens sudarkymas. Kuri gi žymė už vis aiškiau charakterizuoja ateitininką? Jis ir tikįs, ir doras, ir tautietis, ir išsilavinęs moksluose ir pažangus. Jo pradžia Dievas, jo galas-tikslas Dievas, pasiekiamas per Dievo ir artimo meilę, tai at-ko ėsybė, ypatinga, jį skyrianti žymė, viskas kita — tai tik jo privalumai kaipo žmogaus arba įrankiai jo vyriausiajam tikslui pasiekti.

. . . . . .

Pasakyk man, bene tik tave matau ten gyvenimo valtyje juroj audrų apsuptą vėsulų draskomą-kamuojamą? Bene tave su tavo valtim įsiutusios putuojančios bangos praryti stengiasi? Ar nebijai, sakyk, keliauti šitokiai audrai esant? Kas per reikalas svarbus?! Kas tai!.. Koksai nepaprastas valties tavo stiebas ir keistos burės! A!.. matau, tai didis kryžius ir globantieji jo sparnai-milžinai —tavo burės... Suprantu... Kryžiaus stiebas nelužta ir burės—Jojo globa-malonė—nesudraskomos, o valtį tikruoju keliu angelas baltas, nepaprastas vairininkas veda... Tu gi... susirupinęs besimeldžiąs, bet ramus. Tu tvirtai tavo stiebo kryžiaus laikaisi ir burių-malonių—nepaleidi: tau žlugus, žlugs ir tavo pasiuntinystė—tat ir skubiniesi... bet

kur?... Žmonijon nešdamas kryžiaus šviesos spindulių ir dieviškosios meilės ugnimi žerinčią širdį. Atkištoj tavo rankoj matau karštai degantį ir stipriai — meiliai šviečiantį žibintuvą ir atvožtą knygą: „Dievas, Meilė, Mokslas, Gerovė“!..

Sakyk, ar tai tu?!

Taip tai aš ir vardas mano: A t e i t i n i n k a s

Štai kas yra ateitininkas.

V. Vyšniunas.

* * *

Kaip viskas pasaulyj keistai surėdyta,
Kaip viskai jame apgaulinga,
Čia laimė tikroji žmogaus suardyta,
Čia tik melagystė galinga.
Čionai egoizmas vien auga, bujoja,
Juk jam prirengta čia dirvužė;
Čia žmogaus siela aimanuot nenustoja,
Čia alpsta iš skausmo širdužė.
Tik meilė žaizdas jos išgydyti gali,
Tik meilė gal laimę mums duoti,
Tik jį gal nuvest mus į slaptąją šalį,
Kur sielai nereik aimanuoti.

Lauckaimis. 16—VI—13.

V. Vyšniunas.

* * *

Šalin, šalin, liudnumo šmėkla,
Manęs tu nekankyk
Ir juodo pesimizmo sėklą
Širdin man nesodink.
Vargingą sielą man nežeiski,
Neverski ją kentėt,
Ramumo jon nors kiek *įleiski*,
Jai duoki pasilsėt.

Vidgiriai. 2—II—14 m.

V. Vyšniunas.

* * *

Šviesk, saulute, tu skaisčioji,
Mano sielą atgaivink,
Šildyk širdį man, karštoji,
Jos ledus tu ištarpink.
Meilės jaj užžiebk ugnelę,
Žadink norus prakilnius,
Kad man rodytu jie kelią
Į butybės šaltinius.

Vidgiriai. 6—II—14 m.

Pranas Kurėjas.

Pas upelį.

Ošia upelis... Aš stoviu prie jo ir žiuriu ir klausausi jų ošimo. Aš matau tyras sroves, žvyrinį dugną, gėrėjuosi puokštėmis-gėlėmis. Jos įmerkusios savo laibus stiebelius tyran vandenin, o srovės upelio meiliai bučiuoja žiedelius. Kaž-kokius slepiningus žodžius šnabžda puokštytės srovėms. Tos jų klauso, paima švelnius žodžius ir neša tolyn.

Ošia upelis..!

Kada tik ateinu pas šį upelį ir klausau jo ošimo, mane apima tas pats jausmas. Koksai tai ilgesys skverbiasi sielon ir neduoda jai ramybės. Mane apima gailestis. Rodos, kad aš pamečiau ką tai neapsakomai brangų, rods kad tas prapuolė ir jo negalima sugrąžinti. Apima mane taip-gi begalinis liudesys...

Ošia upelis...

O, žmogaus gyvenimas! Aš skelbiau žmonėms laimę, brolystę, o jie man užsimokėjo... nedraugiškumu. Savo svajonėse aš išgavau visas pasaulio ir gyvenimo paslaptis.... Aš tikėjau, kad ant žemės yra meilė-perlas, šventa, augšta, ištikima... Tečiaus mano buvo skandžiausia apsirikta. Pamačiau žemės perlą, skaistų kaip rytinė Aušra, kur uždega dalį dangaus pumpuro šviesa. Tečiaus aš kentėjau, laimės nemačiau. Nuliudimas slėgė mane. Aš jai norėjau parodyti tik meilės paslaptį, o ji... žemiškoji, nepažino mano svajonių. Aš prapuldžiau savo auksinę jaunystė... Prakeikta meilė!...

Ošia upelis...

Aš numylėjau tave, poezija šventa! Numylėjau visa, kas yra augšto pasaulyje. Rinkau savo sielos virpėjimus, klausiausi jo dejavimų ir išplaukė iš mano krutinės daina, ir pasklydo jos garsai plačiose lankose, mėlynuose miš-

kuose ir rutų darželiuose. Jose išreiškiau paslaptis, kurių prityriau aukso svajonėse. O žmonės nesuprato manęs ir kalbėjo: „Koks naivus“. Bet aš nesilenkiu prieš juos, nes jie tik silpni genijų šešėliai, tečiaus mano sieloje apsigyveno begalinis gailestis, kad aš nepasiekiu viso, kas yra prakilnaus.

Ošia upelis..,

Bučiuoja gėlelių žiedelius, o jie liudnai nusvirę žiurisi srovena, kaip veidrodis... Srovės upelio tai linksmai šnekučiuoja su baltais akmenėliais tai garsiai dainuoja. Ir prisimena man lietuviška daina... Ji nuveda mane amžių gilumon... Rodo viešpatavimą garsiojo Vytauto, kursai plačiausiai pragarsino Lietuvos vardą. Kokia tyra ir tvirta meile mylėjo tada sunųs savo tėvynę Lietuvą! Apėmė mane užsimiršimas... Visa, kas žmogiška, išnyko prapuolė—mintis jau lekiojo tame krašte, kur berybė šviesa ir meilė! Mano siela, rodos, iškilo augštai, augštai... Ji pamatė galutinį likimą pasaulio. Pamatė Ateities Lietuvą, amžiną, nemirštamą, nepabaigiamą. Josios veidas-kaip saulės šviesa, akįs-mėlynė, žvilgsnis—žaibas! Ant jos galvos raudona kaip kraujas karuna ir purpuro apsiaustas. Taip, tai buvo Lietuva! Atminčiai amžinų kančių jos rankose kardas... Lietuva lekia kaskartą augščiaus ir augščiaus... Už Lietuvos plaukia jau kitos tautos... miriadai kitų pasaulių, kometų, žvaigždelių, už žvaigždžių-žvaigždės, už saulių dar saulės. Tame šviesos okeane skambėjo gyvenimo harmonija. Tas tautų kelias ėjo dangun. Mano akis matė tai, kas dar neturi vardo, aš pergyvenau amžinastį... Tečiaus mane pabudino ošimas upelio ir pertraukė saldžią svajonių pynę.

Ošia upelis...

Ir toliau masina svajoti.

Bet ne! Gana svajonių: darbų mums reikia.

Keletas minčių apie budo auklėjimo reikalingumą.

(Tą savo darbelį skiriu „Idealui“).

Jei pažvelgsime atidžiai į žmoniją, į mus apsupantį gyvenimą, pamatysime kaip mažai net labai mažai yra žmonių, turinčių tvirtą valią ir išdirbtą budą.

Visa žmonija yra dvasiškai susilpnėjusi; taigi nedaug teapsiriksiu musų amžių—silpnųjų žmonių amžiumi pavadinus. Nėra musų tarpe didvyrių, nėra šventųjų, nėra dvasios milžinų, apie kuriuos skaitome senuose raštuose. Ypač jaunuomenė—ateities diegas—kaip žolė be saulės spindulių išdygusi—nuvytusi ir susilpnėjusi, pasiduoda savo žemesnių instinktų patraukimams, savo geidulių viešpatavimui. Kodel taip yra? Kokios yra to priežastis?

Visuomenės ištvirkimas, žmonių silpnėjimas, idealo stoka, augštų ir prakilnių idėjų trukumas — atkreipė domą jau nevieno galvočio. Ir stvėrėsi jie darbo. Jau sujudo, sukruto ateities darbininkai—savo galingomis rankomis nori pasaulį kiton pusėn pakreipti, sėja gerą sėklą žmonių širdyse — nori pasauliui gręsiančią baisią silpnybės ir nupuolimo šmėklą prašalinti.

Materializmas praėjusio amžiaus, šimtas naujų pažiurų filosofijos ir gamtos srityje, skepticismas ir nihilizmas paskutiniųjų laikų, taip stipriai žmonijos tarpe prasiplatinusieji ateizmas ir bedievystė — vis tai žmonių dvasios susilpnėjimo priežastis.

Žmonės nustojo rupintis dvasia—nes netiki į dvasios gyvenimą, netiki į Dievą, iškur gi imsis augštesnieji idealai, jei Dievo nėra? Ir matome, kaip ta nelaiminga žmogaus dvasia žųsta materializmo bangose.

Ir nėra tos dvasios—mažai jos matyti.

Žmonija, rodos, gyvena tik troškimu—augštos civilizacijos ir kulturos siekimu.

Musų amžių galime, tiesa, pavadinti augštos kulturos amžiumi.

Bet kas toji kultura, kas toji civilizacija? Kaip jos į žmogaus dvasią veikia?

Štai civilizacija tai techniškas gamtos apvaldymas ir plėtojimas begalinių reikalavimų. O kultura tai „žmogaus viešpatavimas ant savosios prigimties“. Be tokios kurturos civilizacija negali gyvuoti, nes kitaip visa žmonijos pažanga virstu į grynai materialę pažangą ir pasitenkintu tik grynai paviršutiniais dalykais. Tokia civilizacija neatneštu žmonėms naudos, greičiau blėdį, nes jos pasekmė butu doros nupuolimas.

Tiesa, žmonių reikalavimai butu didžiausieji, bet jų draugijinis gyvenimas butu stačiai negalimas. Kur dvasia neviešpatauja, ten ir labjausiai civilizuotas žmogus gal virsti žvėrimi.

„Musų laikų kultura yra grynai pasaulinė, o tokios kulturos žymė yra tai, kad ji kreipia žmogaus mąstymą ir galvojimą prie dalykų mažesnės svarbos, prie antraeilių“.

Ar toks buvo viduramžių kulturos pagrindas? Kiekvienas maž-daug apsipažinęs su historija atsakys ne, nes tada daugiau rupintasi viduje žmogaus prigimtimi. Ir delto viduramžių žmones mes visados vaizdinamės apkaltus geležimi ir variu aplietus, bet varis ir geležis tai symbolis, jog netik jų kunas bet ir dvasia buvo stipri ir galingus jausmus auklėjo. Atsiminkime tik kryžiaus kares, vienuolynus, kurie mums tiek šventųjų ir didvyrių atminimų paliko[1])... Musų laikais jau nebegirdėti apie tokius dvasios milžinus. Žmonės perdaug yra persiėmę egoistiškais jausmais, perdaug tarnauja materialiam smaguriavimui.

Taigi aš pilnai sutinku su Foerster'io mintimi, kad reikia mums grįžti prie viduramžių kulturos, nes ten, „kur rupinimasis sielos gyvenimu nestovi pirmoje vietoje, negalima yra jokia kultura“.

Dabartinė kultura nieko musų vidaus gyvenimui neateša—nieko neduoda musų laimei, musų patenkinimui ir pagilinimui.

Taigi ji yra neužtektina, ji yra paviršutinė — reikia ją perdirbti, reikia kovoti su tuo dvasios apsileidimu, kuris mu-

---

[1]) Vokiečių dainius dailiai apie juos yra pasakęs:

Die gross geschaut, die gross gebaut,
Sie schlummern in den Särgen;
Auf ihrem Gräbern kriechen wir,
Wie ein Geschlecht von Zwergen.

Red.

sų laikuose taip yra įsivyravęs. Nėra visuomenės be savęs išsižadėjimo, nėra atgijimo be karžygiškos kovos su egoizmu, o egoizmu yra čia musų laikų begaliniai asmens reikalavimai.

Ir mes drauge su kitais privalome stoti į kovą. Bet man ir jums daugiausiai rupi jaunuomenės dalykai, tat grįžkime prie jos. Musų Lietuvos mokslus einanti jaunuomenė su maža išimtimi yra beabėjo dar užsnudusi, nesusipratusi—juk tiek apie tą dvasios stagnaciją girdžiame aplink. Kame čia kaltininkas? Šios gadynės mokykla, kurią musų broliai ir sesers lanko, yra kaltininkė.

Ar gi ji duoda musų protui ir dvasiai to maisto, kurio visam gyvenimui reikės? Ji konservativiai lygšiol laikos pereito amžiaus nuomonės—kad svarbiausis mokyklos uždavinys yra vien tik protas auklėti (aiškiau a t m i n t i s, ne mintis bei galvojimas).

Žymesnieji pedagogai jau suprato, kad tokia mokykla negali mus patenkinti, suprato, kad ji permažai priruošia jaunuolį gyvenimau, mažai, ir teisingiau, visai neauklėja socialių ir doros jausmų. Senoji mokykla turi žuti, o ant jos griuvėsių bus pastatyta nauja, kurios svarbiausiu uždaviniu bus lavinti ne tik žmogaus protą, bet ir patį žmogų!

Be to ir naminis vaikų auklėjimas yra taipgi susilpnėjęs ir nupuolęs. Tai kas gi auklės jaunuomenę, palikusią be tvirto ir nuolatinio vadovo? Ji pati privalo savimi rupintis, pati turi save auklėti, nes jeigu ir ji nesirupins savo dvasios reikalais ir nestos su savimi į kovą, tai ji bus medega tokiai visuomenei, gal dar ir blogesnei, kaip šiandien kad matome.

Bet ačiu Dievui pasaulis pradeda pamažu eiti protan ir vis daugiau užsiima viduje žmogaus prigimtimi. Apie tą liudija galingieji studentų susivienijimai, katalikyste pamatuoti, blaivybės idėjos plėtojimasis ir t. t.

Tegul dabar kiekvienas pasiklausia, kuo jis nori buti: ar praėjusio ar šio amžiaus pasekėju? Ar skęsti materializmo bangose be augštesniųjų idealų ir prakilnios minties, ar buti naujų laikų žmogumi? O buti žmogumi reiškia tas pat, kas turėti stiprią ir išlavintą budą, tokį budą, kurs vispusiškai atsako augščiausiajam doros idealui, gyventi taip, kad gyvenimą valdytu ne akli instinktai ir nesuvaldomi geiduliai, bet augštesnė protinga idėja valia vadinama.

Augščiausiuoju visų žmogaus siekimų tikslu privalo buti stengimasis įgyti tvirtą, doriškai tobulą budą, įgyti valios tvir-

tumą ir teisingumą. Tikybinė dora ir tėvynės meilę tai stipriausiojo budo pamatai.

Bet kuom gi yra tasai budas? Pagal Emersono yra tai —„moralė tvarka, įvesta žmogaus prigimtin, kad valia ją priima ir tam tikrai veikia". Pagal Kanto, turėti budas reiškia—turėti budo ypatybės, kurios padeda žmogui pamylėti kai-kurias tiesas ir pagal jų normuoti savo pasielgimą turėti teises, kurias žmogui diktuoja protas Ir sąžinė.

Žmogus turįs tvirtą budą visą savo gyvenimą sutvarko pagal doriškų teisių ir stipriai jų laikos, neatsižvelgdamas į tai, kad temperamentas ir blogi palinkimai traukia jį visai priešingon pusėn.

Jis valdo netik savo veikimą ir savo darbus, bet ir jausmus, ir mintis ir visados ir visur rodo tvirtumo ir teisingumo pavyzdį.

Retai terasime žmogų, kurio budas butu tikrai stiprus ir prakilnus.

Apie tokius žmones sako mums historija: tai vardai šventųjų: toks pav. šv. Petro Amienietis, kuris tik ačiu savo tvirtam, galingam ir šventam budui sujudino visą Europa,—šv. Pranciškas Saliezietis ir daug kitų.

Čia galima irgi pridurti didvyrių ir galvočių vardus. Kas nepripažins budo augštumo—Vytautui Didžiajam, Vašingtonui, Tadui Kosciuškai. Bet negaliu jų eilėje patalpinti Napoleono ar Petro Didžiojo—nes idant budas butu pilnai tobulas—reikia, kad žmoguje apsireikštu netik protas, energija, valia, bet taipgi širdis ir meilės jausmai.

Koks yra budo svarbiausis pamatas? Kuom visas budas remiasi? Valia — nes valia visados yra svarbiausiuoju budo pamatu. Tvirtos valios įgijimas yra sunkus dalykas. Nėra valios be savęs pergalėjimo, nėra savęs išsižadėjimo be karžygiškos kovos su savo žemesniaja prigimtimi. Tas, kurs moka visai savęs išsižadėti yra visai liuosas; valia jame stipri; kas gi klauso savo žemesniųjų instinktų ir įgeidžių—yra visados vergas.

Žmogus neturįs valios, netur, ir budo—taip tuodu dalyku susilieja vienan.

Jei yra žmonių, kurie skelbia, jog budo negalima išauklėti, tai vargu atsirastu logiškai mąstantis žmogus, kurs prieštarautu valios išauklėjimo galėjimui: jeigu-gi valią galima išauklėti, tai reiškia, kad ir budas galima išauklėti.

Klaidinga yra nuomonė, kad budas yra kaž koki tvirtybė ir nepakeičiamybė, nes jame yra daug pažangumo. Yra

tokių, kurie sako—su kokiu budu jis gimęs—toks ir liksiąs iki mirčiai; arba kokį budą turėjo žmogus kudikystėje, toks bus jaunystėje ir senatvėje—Tame pasakyme yra daug tiesos—bet nevisados taip esti—matome ir priešingų faktų.

Atverskite tik Goethes gyvenimo kningą—ar neužtiksite tenai vietos—kada jo bude įvyko permaina?

Didis ir gilus psichologas francuzų rašytojas Viktoras Hugo savo apysakoje „Les Miserables“ puikiai piešia du prakilniausiu typu: vysk. Benvenuto ir Jean Valjean'o ir nurodo, kad jų budai keitės ir tobulinos. Bet kas nėra apie panašius dalykus pats girdėjęs.

Nemanykit visgi, kad drauge su Locke'u tvirtinu, kad žmogaus siela (suprask budas) tai—t a b u l a r a s a,—ant kurios rašo gyvenimo prityrimas. Aš pripažįstu, kad žmogaus sielos gilumoje gludi giliai paslėptos visokios budo ir dvasios galybės, reikia tik mokėti jas prideriančiai išnaudoti: išnaikinti tas, kurias kliudo eiti prie protu nustatytojo doros idealo,—o pašaukti veikiman tas, kurias padės išdirbti savyje gerą budą.

Tiesa, ne visuose žmonyse lygiai tų ypatybių esti, bet reikia mokėti atrasti bent mažytę kibirkštėlę kokio nors gero palinkimo ar jausmo ir ją išplėtoti ir ištobulinti, kad tarnautu reikalingai idėjai. Nėra tokio žmogaus, kurio visi palinkimai butu geri ir nėra taippat tokio, kuriame negalima butu rasti neivieno gero palinkimo — taip sustiprina mus Foerster'is. Neveltui juk sakoma: Žmogus yra toks, kokiu pats nori tapti, ir tame darbe nieks jam kliudyti negali. Nustačius tai, kad budas nėra žmogui visam amžiui įgimtas, ir kad jis gali — besikeičiant aplinkybėms — mainytis prieiname arčiau prie klausimo, ar galima budas išlavinti ir ar reikia jis lavinti?

Lavindami budą, privalome turėti du tikslu: vienas išlavinimas visuomeninių jausmų: meilės, gailestingumo ir t. t. Tie dvi žmogaus sielos jiegi turi buti lavinami lygiai, jei norime, kad žmogus butu tobulas.

Pirmas tikslas tvirtos valios įgijimas yra labai svarbus, bet drauge ir begalo sunkus. Ar kiekvienas gali tą tvirtą valią įgyti? Reikia tik norėti ir darbuotis šitoje pakraipoje ir be abejo pasieksime tikslą. Tiesa, ne visiems lygus tai darbas: vieni turi kovoti su įgimtais blogais palinkimais, su geiduliais ir instinktais, kiti yra liuosi nuo tos kovos[1]).

---

[1]) Kaszin, ar yra žmonių liuosų nuo kovos su blogais palinkimais. Tame tat ir yra žmogaus nuopelnas, kad jis privalo kovoti ir tampa pergalėtoju. *Red.*

Antras dalykas—reikia mokėti budo lavinimo darbas atlikti. Pirm negu pradėsime valią auklėti, reikia išmokti pageidauti ir norėti to, kas tikrai yra pasiekiama—nes tiktai protingai pamatuoti siekimai gali buti įkunyti. Nereikia perdaug norėti. Valios auklėjimo darbas, tai nei vienos dienos ar mėnesio darbas. Kad savo valią išauklėti, reikia dirbti ilgus metus. Reikia įgyti daug kantrybės ir ištvermės nes tai svarbiausieji valios auklėjimo pagrindai. Kantrybė lavinama, priimant kasdieninius gyvenimo mažus nemalonumus. Stipri valia nesiremia dideliais ir garsingais darbais, bet kuogeriausiu ir kuotikslingiausiu savo kasdieninių priedermių pildymu.

Nemanykit visgi, kad aš raginu užsislėpti savyje ir tik sau darbuotis t. y. apsiriboti visai egoistiška laime ir ramumu. Ne, aš dar kartą sakau—žmogus, kuriame negyvuoja socialiai jausmai, nėra stiprios valios žmogus.

Kas nori turėti stiprų budą, turi pasistengti įgyti augštesnių ir prakilnesnių minčių ir išdirbti savyje augštesnį supratimą savo priedermių, kokias mums uždėta tikėjimas, dora, tėvynė ir mokslas.

Kur nėra tvirtų idėjų, ten apie tvirtą doros ir savo pareigų supratimą, o per tai ir apie budą negali buti nei kalbos. Žmogus neturįs nieko švento, nieko prakilnesnio savo gyvenime, nesiekiantis jokio įdealo ar-gi gali manyti apie dvasios auklėjimą, juk jis apie tai niekuomet nemąsto. Taigi, didelę svarbą budo auklėjime turi religija ir jos priedermių pildymas,—nes ji mums suteikia augščiau minėtas idėjas. Delto tai žmonės, turintieji tvirtą budą, tankiausiai buvo augštos doros ir karšto tikėjimo žmonėmis.

„Grįžkime prie askezės“—šaukia Foersteris—„nes tiesa—ji daugiausiai padeda žmogui išauklėti budą—net drįstu pasakyti—be askezės tiesog negalimas yra budo auklėjimas (askezė—prasmėje savęs išsižadėjimo).

Čia kilsta klausimas? Kodel visgi mums taip svarbu rupintis savo budo lavinimu? Ar gi ištikro reikia mąstyti ir darbuotis toje srityje? Ar negyvena šimtai žmonių, kurie niekados apie tai negalvojo, o vienok pasaulio išmanymu juos gerais žmonėmis laikoma.

Taip, tai tiesa bet juk gi nieks neįgijo tikraus stipraus ir prakilnaus budo be jokio darbavimosi.

Pilnai susipratęs žmogus pats atsako už tai, koks jis yra. Ir juo augščiau žmogus susipras, tuo geriau jam seksis, nes kuomet instinktai ir geiduliai giliai sieloje šaknis įleis, sunku bus juos išrauti.

Mes patįs privalome jau nuo jaunų dienų b ti savo dvasios sargais. Nes tik mes patįs galime pilnai save pergalėti ir ant doros kelio sulaikyti. Jeigu gi mes to nenorėsime, tai nieko mums nepadės nei tėvai, nei mokytojai. Jaunystės dienose draugo žodis daugiau sveria, kaip tėvų, ar mokytojų, kurie tankiausiai savo auklėtinių dvasios nevaldo ir jų vidujo gyvenimo nepažįsta.

Taigi reikia jau dabar rupintis suprasti, kas dora, kas ne, kad mus nesuviliotu kiekvienas kurs „mandriai" kalba. Reikia jau dabar valdyti netik savo norus, bet ir mąstymą ir stengtis juos visados geron pusėn pakreipti, kad neišėjus iš doros ir tiesos kelio. Reikia taip savo veikimas suorganizuoti, kad jis niekuomet nebutu kliutimi kitiems ir kad butu pilniausioje sątaikoje su asmenišku viduju gyvenimu.

Bet dar be to reikia stengtis auklėti savyje galingus jausmus: meilės, pasišventime, nes galingieji jausmai, kaip saulė savo spinduliais apšviečia visą musų gyvenimą—priduoda drąsos ir spėkų, energijos ir noro gerai daryti, permaino visą musų vidujį stovį ir ačiu tokio jausmo įtekmei musų darbas yra kur kas vaisingesnis.

„Galingas jausmas negali apseiti be pasiaukojimo, o pasiaukoti temoka tas, kurs moka susivaldyti".

Jau augščiau minėjau, kad kiekvienas musų privalo dalyvauti socialiame gyvenimo, nes sakoma, žmogus tai—„a n i m a l s o c i a l e". Bet ką gali nuveikti visuomenėje žmogus neturįs savyje nieko tvirto, pastovaus? Užtat kiekvienas supranta, kaip svarbu žmogui įneiti visuomeninian gyveniman, turint stiprią, nepajudinamą valią ir gryną, nesuteptą sielą. Tokio žmogaus žodžiai turės didesnę įtekmę, nes jo žodžiai, visuomet gerai apsvarstyti, kiekvieną įtikins. Jo pilnas rimtumo pasielgimas, siekia tik to, kas pasiekti galima. Jis tvirtai eina kartą nustatytuoju keliu ir tvirta ranka veda kitus, nes tvirtos valios žmogus turi didelę įtekmę į kitus silpnesnius už save. Imkime pavyzdžiui kad ir Fridrichą Didįjį, arba Napoleoną, sielą stiprios valios didžiuną. Jis vienu savo pažvelgimu stabdė minias — jam vieną žodį tarus tukstančiai drebėjo—klausė ir garbino jį. Juk tikrai—visa Napoleono garbė ir galybė remėsi tik jo didžios valios tvirtumu.

Draugai ir draugės, šaukiu jus visus į šventąjį darbą darbuotis savo ir tėvynės naudai. Pradėkime rimtai galvoti apie savo budo auklėjimo svarbumą, stverkimės rimtai darbo

nes nuo musų budo tobulumo, nuo musų valios tvirtumo priguli Lietuvos šviesesnė ateitis. Juk kiekvienas žmogus yra maža dalelė didelio tautos organizmo. Kokios dalis, toks ir viskas.

Marytė.

Iš svetur.

Linksmios žinios.

Turiu omenėje katalikystės augimą Francijoje. Tasai katalikystės augimas įvarė baimę net radikalų ir socialistų spaudai. Nežiurint į tai, kad katalikų padėjimas kai-kuriose gyvenimo srityse pasidarė dar sunkesnis, bet nėra reikalo nustoti vilties. Dvisavaitinis Paryžiaus laikraštis „l'Appel" rašo:

„Ar tai tiesa, kad buvusis radikalų ministeris Povilas Boncour'as parašė: „Inteligentijai nebeužtenka ukanotų siekimų. Inteligentija yra tikinti, praktikuojanti, uoliai apvaikščiojanti bažnytines šventes. Žymiausieji akademikai vaikščioja į mišias, skaito dideles maldų kningas ir eina prie Komunijos su tokiu tikėjimu kaip jų šveicoriai ir tarnai" (Revue pratique d'apologétique 15, VI. 1913). — Ar tai tiesa, kad „le Radical", Combes'o organas, šaukė: „Iki kolei gi galima bus laikyti Akademijos bonią apversta krikštine?", ir vėl tasai pat „le Radical": „Tos pačios įstaigos, butent, mokyklos ir universitai, iš kurių pirm 10-ties metų išeidavo demokratijos ir socializmo platintojai, dabar suteikia Bažnyčiai geriausių darbininkų". Ar tai tiesa, kad neseniai René Bazin'as iš Dailės Mokyklos atsišaukė į katalikų jaunuomenę: „Taip yra, krikščioniškas atsinaujinimas aiškiai jaučiamas, matome galingą, tvirtos valios, pilną entuziazmo rinktinę katalikų kuopą, kuri iki gilumai atgaivins visą Franciją". —Ar tai tiesa, kad šiais metais 40 politechnikos mokyklos auklėtinių laikė mandirsose nakties sargybą prie Šv. Sakramento bazilikoje ant

Montmartre'o? ir kad Didžiajam Ketverge 130 kartu priėjo išpažinties Paryžiuje? — Ar tai tiesa, kad musų seminarijose, ypatingai Romos (paskirtoj francuzams) ir šv. Sulpicijaus, rengiasi prie dvasiško luomo daugelis inžinierių teisių daktarų, universitų auklėtinių, buvusių apicerių ir advokatų? Ar tai tiesa, kad darbininkų jaunuomenė artinasi prie musų, apie ką liudija visi provincialiai susivažiavimai visoj Francijoj?

Bet siekdamas augščiau, galiu taippat pasididžiuoti ir tikrai turėti vilti, nes matau rinktinę protišką kuopą, kuri džiaugiasi savo katalikiškumu, katalikų profesorių, susiburusių sąjungon; atsimenu, kad pradžioje jų laikraščio leidimo, toji sąjunga skaitė tik 18 universitų ir 184 licėjų profesorių, dabargi jų turi 450. — Ar gi musų geros valios ir išmintingi priešininkai, kaip socialistai Sembat, Herriot, Myrens, Compére Morel, Gustav Hervé, to pat nepatvirtina? „Tikėjimiški jausmai randa sau vietos poėtų tarpe ir naujuose literaturos laikraščiuose, o kaip tik liuosoji mintis nesukelia jųjų tarpe užsidegimo, ir tai yra daug reiškiantis apsireiškimas. Tikrai, jeigu koki mintis nustoja kelti entuziazmo jaunimo tarpe, jos galas arti". (Sembat). „Jaunuomenė neina kartu su mumis". (Herriot). „Antiklerikalizmas paseno, kasdien plaukia to priparodymai". (Myrens). „Esame toli nuo tokio supratimo apie „pirmeivystės gynimą" kaip tie, kurie šiandien pirmeivyste spekuliuoja tokiuo pat budu, kaip kadaise antiklerikalizmu". (Compère Morel). „Mums dabar išrodo kvaila pramoga „kandžioti" kunigus ir ginti pirmeivystę. Tegul pagaliaus išsipasakoja radikalai apie visuomenės reformas, bet su užsikirtimu persekioti kunigus iki pasaulio pabaigai — per saecula saeculorum — ne! viską, tik ne tai". (Gustav Hervé, *Guerre Sociale* 18. II. 1913).

Taip sako patis katalikų priešininkai.

Tai Francijoje. O gi pas mus?

Pas mus — Lietuvoje — viskas... atsilieka.

B.

TAMSOJE.

Ei, užtekėk žvaigždele,
Pakilk dangum žydriu,
Apšvieski tamsų kelią,
Kuriuo aš eit turiu!

Ant kelio duobės vienos..
Ilstu kaskart labjau:
Prabėgo šviesios dienos
Už vandenis greičiau.

Bet eiti vis nestoju,
Nors puolu nuolatos.
Su silpnumu kovoju
Ir nemetu naštos...

Ei, užtekėk žvaigždele,
Ir sužibėki greit!..
Kad aš, matydams kelią,
Drąsiau galėčiau eit!

Uosaitis.

4—III—14.

NAKTIS.

Sužibėjo,
Sumirgėjo
Saulės spinduliai;
Atsigėrę
Pasinėrė
Jurėje giliai.
Štai užėjo
Užtekėjo
Mėnesis dailus;
Spinduliuotas,
Vainikuotas,
Baltas ir šviesus

Jį apspito
Už viens kito
Debesįs ploni
Ir ant veido
Nusileido
Jų pulkai keli,
Apsagstytas,
Apdabytas
Skliautas žvaigždėmis;
Ten jos narsto,
Šviesą žarsto
Mirksi akimis.

Ei žiurėtum
Ir budėtum
Rados visados,
Rodos stvertum,
Pasinertum
Slėpiniuos gamtos.

Jazminas.

27—XI—13.

Šventasis Raštas ir kaikurie daromi jam užmetimai.

Daugelis tautų turi savasias šventas kningas: Aigiptiečiai turėjo „Numirusiųjų kningą“, Persai — Zend - Avestą, Sanskritai — Vedas; Mahometo išpažinėjai skaito šventąją kningą — Koraną, Budistai — Konfucijaus raštus ir t. t. Šitos visos kningos turi didelę svarbą kaipo seni istorijos dokumentai, kuriuose aiškiai matoma šių tautų tikybos pažvalgas; juose religijų tyrinėtojas taipogi gali rasti nevieną svarbią tiesą. Krikščionis irgi turi savo šventasias kningas, o Katalikų Bažnyčia mokina, kad jų kilimas ir žymė yra antgamtinė, dieviška. Ar ir šitos šventos krikščionių kningos mokyto kritiko akyse turi tokią pat vertę, kaip turkų Koranas? Ar ir jos atgyveno savo laiką? Tiesa, daug yra tokių, kurie norėtu sulyginti Šventąjį krikščionių Raštą su kokia kita šventa pagonių kninga; daug yra tokių, kurie gėrisi tikėjimo ir doros tiesų prakilnumu Šv. Rašte, bet stengiasi visa tai aiškinti evolucija ir išsiplėtojimu tų pačių tiesų, kurios neaiškiai apsireiškia pas politeizmo išpažinėjus. Vadinas, stengiasi iš Šv. Rašto išguiti antgamtinį elementą. Toksai noras išmesti iš Šv. Rašto visa, kas yra antgamtinio ypatingai apsireiškia musų laikais, nors, tiesą pasakius, Šv. Rašto priešininkų niekados nestigo. Pirmais krikščionijos amžiais jau gnostikai buvo atmetę Šv. Rašto Senąjį Įstatymą. Pagoniški filosofai: Celsus, Porifirijus, Julijonas Apostata ir Hieroklas stengėsi išrodyti prieštaravimus Šv. Rašte. Bet jiems gerai atsakė Bažnyčios Tėvai ir krikščionių apologetai. Musų laikais Bažny-

čios priešai pavartojo tą ginklą, kad atėmus Šv. Raštui antgamtinę žymę. Daryti užmetimus prieš antgamtinį Šv. Rašto kilimą musų laikais kur kas lengviau negu senovėj, nes nun labai žymiai pakilo gamtos mokslai: geologija, etnografija, astronomija, psichologija; paleontologija taipogi labai toli pažengė pirmyn. Dar didesni pakilo kėblumai, kada Aigipte, Asirijoj ir Babilonijoj atkasė senovės miestus, perskaitė akmenines plyteles su kyleraščiais, papyrusus ir hieroglifus. Išpradžių buvo kuomi džiaugtis katalikams, atkastieji senovės paminklai puikiai patvirtino aprašytuosius Šv. Rašte faktus. Bet bažnyčios priešai eidami toliau, išrado naujų užmetimų prieš antgamtinį Šv. Rašto elementą; jie apgarsino, kad tikybinė žydų pasaulėžvalga ir pačios tikėjimo tiesos, užrašytos Šv. Rašte, esą paimtos ir pasisavintos ar iš Babilonijos ar iš kitų žydų kaimynų tikybos.

Ypatingai karšta kova ištiko tarp katalikų kritikų ir racionalistų, kada Berlino universito profesorius Delitzsch'as savo veikale „Bibel und Babel“ supopularizavo neaiškią kelių asiriologų hipotezę apie Šven. Rašto su Babilonijos mitais santikius ir, tendentiškai iškraipęs Šv. Rašto bei asyriškų kyleraščių prasmę, padavė tą hipotezę kaipo paskutinį mokslo žodį. Sujudo viešoji nuomonė, ištiko karšti ginčai. Iš katalikų pusės Delitzsch'ui atsakė garsus asiriologas Keil'is. Savo brošiuroj „Zur Babel und Bibelfrage“ sumušė vienas po kito visus Delitzsch'o tvirtinimus. Bet kartą paleista Delitzsch'o nuomonė, aplėkus platųjį pasaulį nevisur tapo taip atremta kaip Vokietijoj.

Apskritai sakant musų laikais pašvenčiama labai daug laiko ir darbo Šv. Rašto studijavimui. Apie tai liudija daugybė Šv. Rašto komentorių, disertacijų, monografijų ir šiaip įvairių traktatų apie Bibliją taip, kad jokia kninga neturi taip didelės literaturos, kaip Šv. Raštas. Susitvėrė daugybė draugijų, kurios nesigaili milionų rublių senovės liekanoms atkasti. Daugybė mokytų uoliai mokinasi senųjų kalbų, kad geriau supratus pirmykštį Šv. Rašto tekstą. Taigi šitas uolus Šv. Rašto studijavimas ir visa kova prieš antgamtinį Šv. Rašto elementą liudija, kad Šv. Raštas neatgyveno dar savo laiko ir laikyti jį per vien su šventomis pagonių kningomis negalima.

Kad jokio prieštaravimo tarp Šv. Rašto ir mokslo negali buti, tai parodo iš vienos pusės Katalikų Bažnyčios mokslas apie Dieviškąjį Šv. Rašto kilimą ir iš kitos pusės katalikų pažiura į mokslą kaipo į amžinos Dievo tobulybės atspindį. Su-

lig Katalikų Bažnyčios mokslo pirmuoju Šv. Rašto autorium skaitosi Šv. Dvasia, o antruoju žmogus, kuriuo Šv. Dvasia naudojosi kaipo įrankiu Šv. Kningoms rašyti. Taigi visą Šv. Rašto turinį žmogui - autoriui davė patsai Dievas, Kuris negali nei pats suklysti nei kito paklaidinti. Iš kitos pusės mokslas, bytik jis butu tikras, o ne kokia nepriparodyta opinija arba hipotezė, sulig krikščioniškos pažvalgos irgi eina iš Dievo, kaipo gamtos Tvėrėjo ir visokios tiesos ir realybės pamato. Apie visa tai Vatikano Santaryba šitaip sako: „Kad ir tikėjimas yra protui nesuprantamas, bet jokio tikro prieštaravimo tarp tikėjimo ir proto negali buti: nes tas pats Dievas, kuris atveria (tikėjimo) paslaptis ir tikėjimą (į žmogaus dušią) įlieja, žmogaus dvasiai duoda proto šviesą. Dievas pats sau prieštarauti negali ir tiesa tiesai niekados negali prieštarauti“[1]). Tą pačią tiesą Leonas XIII aiškiai išreiškė taipogi ir savo enciklikoj „Providentissimus Deus“: „Telaiko mokslinkai tvirtai, kad tas pats Dievas - Tvėrėjas ir visų daiktų Valdytojas yra kartu ir Šv. Rašto autorius; dėlei to iš gamtos dalykų ir iš istorijos paminklų negalima išvesti nieko tokio, kas prieštarautu Šventajam Raštui“[2]).

Iš šito viso galima tokią išvadą padaryti: kad įkvėptoji Šv. Rašto tiesa negali prieštarauti tai pačiai tiesai mokslininkų išrastai, nes tas pats Dievas, kurs paduoda tiesą Šv. Rašte, suteikia žmogui protą, kad tą pačią tiesą galėtu pažinti savo prigimtais gabumais. Taigi tikro prieštaravimo tarpe mokslo ir Šv. Rašto buti negali. Jei kas nori atrasti Šv. Rašte tikrų prieštaravimų tarp mokslo ir Šv. Rašto, tas turi arba įtarti Dievą melagystėje, arba atmesti Katalikų Bažnyčios mokslą apie Dioviškąjį Šv. Rašto kilimą.

Prieštaravimai tarp mokslo ir Šv. Rašto gali buti tik tariami, pamatuoti ar klaidingu Šv. Rašto supratimu[2]), ar klaidinga opinija apie mokslą arba hipoteze laikoma moksliškaja tiesa, arba klaidingu Šv. Rašto tiesų palyginimu su mokslo tiesomis. Situose atsitikimuos galėsim pasakyti, kad Šv. Raštas nesutinka su moksliškomis opinijomis, hipotezėmis, kurių teisingumas dar nepriparodytas. Jeigu tiesa Šv. Rašto

---

[1]) „Eruditi fideliter teneant, Deum, conditorem rectoremque rerum omnium, eundem esse Scripturarum auctorem; nihil propterea ex rerum natura, nihil ex historiae monumentis colligi posse, quod cum Scripturis revera pugnet“. I Sess. III, Const. de fide cath. c. 4.

[2]) „Etsi fides sit supra rationem, nulla tamen unquam inter fidem et rationem vera dissensio esse potest: cum idem Deus, qui misteria revelat et fidem infundit, animo humano rationis lumen indiderit; Deus autem negare seipsum non possit nec verum vero unquam contradicere“.

pusėje, tai tada Šv. Raštas prieštarauja ne mokslui, bet mokslininkams, neištyrusiems gerai savo dalyko; jeigu tiesa yra mokslo pusėje, tada mokslas prieštarauja ne Šv. Raštui, bet klaidingiems Šv. Rašto aiškintojams. Jeigu mokslininkai ir Šv. Rašto aiškintojai klysta, tada yra mokslininkų ir Šv. Rašto aiškintojų nesutikimas, o ne Šven. Rašto mokslui prieštaravimas. Taigi tikyba ir mokslas netik viens kitam neprieštarauja, bet dar vienas kitą remia; nes protas priparodo tikėjimo pamatus, o paskui tikėjimo šviesoje tveria mokslą apie Dievą. Tikėjimas dar gi gelbsti žmogaus protą nuo daugybės klaidų ir atskleidžia jam naują plačią tyrinėjimo sritį, nors ir nevisur suprantamą. Protas taipogi liudija apie Šv. Rašto autentiškumą ir teisingumą kaipo istorijos dokumento, o tikėjimas liudija apie jo neklaidingumą ir Dieviškąją pradžią.

Kaip kiekvienam moksle taip ir filosofijoj be tikrų tiesų yra daug įvairių nepamatuotų subjektivių sistemų ir tvirtinimų kaip šitai: ateistų, materialistų, panteistų, pozitivistų, skeptikų... Labai aišku, kad tokie filosofiški sistematai negali sutikti su prakilniomis tikėjimo ir doros tiesomis Šv. Rašte užrašytomis, juo labjaus, kad tikra filosofija išrodo jų klaidingumą ir vienpusiškumą.

Daug daugiau atsirado užmetimų prieš Šv. Raštą, kada gamtos mokslai pažengė pirmyn. Situose moksluose ypatingai uoliai jieškoma priparodymų Šv. Rašto neteisingumo ir doma kreipiama į nemokslišku žodžius ir išsireiškimus Šv. Rašte. Bet giliau pažvelgus į tikslą, kokį turejo šv. rašytojai rašydami savo kningas, tie visi užmetimai nyksta. Šv. Rašto tikslas — tai išmokyti žmones tiesų reikalingų išganymui, o ne pamokyti mus geologijos, astronomijos ir t. t. Delto labai klysta tie, kurie Šv. Rašte norėtu rasti moksliškai išaiškintų astronomijos, fizikos... tiesų. Apie tai šv. Augustinas taip sako: „Evangelijoj neskaitome, kad Viešpats pasakė: nusiųsiu jumis Palinksmintoją, kurisai jus pamokytu apie saulės arba mėnulio bėgimą. Nes Jis norėjo padaryti mus krikščionimis, o ne matematikais“[1]).

Šv. Rašto autoriai mokslo dalykuose neapturėjo jokio naujo ir atskiro apreiškimo, o tuos daiktus aprašė taip, kaip tų laikų visuomenė apie juos manė. Jeigu kiek rašė apie gamtos dalykus, tai tik tiek, kiek reikėjo, kad išaugštintu Die-

[1]) De Act. c. Fel. Man. I, 9, 10 „Non legitur Dominum dixisse: mitto vobis Paracletum, qui vos doceat de cursu solis et lunae. Christianos enim volebat facere, non mathematicos“.

vo galybę, Isminti ir kitas tobulybes. Prie to dar reikia pridėti, kad gamtos dalykų aprašyme šv. Autoriai nevartoja jokių techniškų žodžių ir mokslišku terminų, o tuos dalykus aprašo taip, kaip apie juos tais laikais buvo kalbama[1]).

Taigi dabar įvairių rųšių mokslininkai negali šaukti: „Biblija suklydo, nes mokina, buk saulė sustojusi“. Biblijai visai nesvarbu, ar saulė stovi ant vietos, ar sukasi, bet ji tik pavartojo žodį, kurį mes paprastoj kalboj ir nun vartojame apie saulės nusileidimą ir užtekėjimą („saulė užtekėjo“, „saulė nusileido“). Jeigu už tokį išsireiškimą, kuris, sulig astronomijos įstatymų yra neteisingas, mes savęs nekritikuojam, taigi lyginai mes negalim išmėtinėti Šv. Raštui jų vartojimo. Taip pat galima išaiškinti pasaulio sutvėrimą per šešias dienas, tvano aprašymą ir kitus panašius keblumus. Taigi kaip negali Šv. Rašto aiškintojas priešintis tikroms gamtos tiesoms, taip mokslininkas negali primesti Šv. Raštui netikros prasmės, jo suklydimo, jeigu savo nuomones nepatvirtina tikrais mokslo priparodymais.

Užmėtinėjimai, daromi Šv. Raštui, pasidaugino su paleografijos pažanga, kada išmoko skaityti Aigipto hieroglifus ir Asirijos bei Babelio kyleraščius. Tada, kaip augščiau matėme, visa eilė kritikų pradėjo jieškoti prieštaravimų tarp Šv. Rašto faktų ir faktų išskaitytų ar Aigipto hieroglifuose, ar Babelio kyleraščiuose.

Nesutikimas Šv. Rašto su istorija, kaip ir su kitais mokslais, yra tiktai tariamas, o ne tikras. Jis gali eiti arba iš neteisingo Šv. Rašto supratimo, arba iš neteisingo istorijos dokumentų perskaitymo. Dar atminti reikia, kad šv. rašytojai nemanė mums parašyti sistematiškos, metodiškos ir visos Žydų arba kitų tautų istorijos, nes apie vienus atsitikimus tik biskį kalba, o kitus visai apleidžia; paduoda plačiau tik apie tuos, kurie stipriai jungiasi su Dievo apreiškimo istorija. Taipogi dar reikia žinoti, kad įvairių istoriškų faktų aprašyme autorius galėjo pavartoti kokį mums nesuprantamą žodį, kad mes negalime pažinti visų fakto aplinkybių. Galop po daugelio tukstančių metų kaikurie asmenų vardai arba skaitlinės Šv. Rašte galėjo buti ar iškraipytos ar permainytos.

Geriau pažinus kyleraščių ir hieroglifų prasmę daugelis nesutikimų tarp Šv. Rašto ir istorijos tapo prašalinta. Taip kyleraščiai patvirtino ne vieną faktą užrašytą Jeremijaus, Da-

[1]) S. Thomas Summ. I. II-ae q. 98 a. 3 ad 2. „Secundum opinionem populi loquitur Scriptura“.

nieliaus, Esteros, Juditos knygose. Įsitikrintą apie kelis asmenis, apie kurių buvimą kaikurie istorikai abejojo. Aigipto iškasenos taipogi patvirtino Možės Pentateucho tikrumą. Reikia tikėtis, kad tolimesnis asiriologijos bei aigiptologijos studijavimas ilgainiui prašalins ir kitus tarp Šv. Rašto ir istorijos nesutikimus.

Jei mes trumpam laikui užmiršę apie Dievišką Šv. Rašto kilimą ir pamanytumėm, kad į Šv. Raštą galėtu įsisprausti kokia klaida, vienok negalėtumėm su Šv Raštu taip lengvai elgtis kaip su kitais istorijos dokumentais. Nes Šv. Raštas del savo aiškumo, teisingumo ir atvirumo turi buti daugiau branginamas negu kiti istorijos dokumentai. Šių ypatybių, reikalingų, kiekvienam istorijos dokumentui, stinga beveik visiems senovės istorijos liudijimams, o ypatingai Aigipto ir Babelio istorijos dokumentams. Vienas juos perskaito vienaip, kitas kitaip ir delei to kįla daug dažnai net priešingų nuomonių apie tą patį dalyką. Negalima aiškiai suprasti kyleraščių ir hieroglifų taipogi delei to, kad jie parašyti senovės Babelio ir Aigipto kalba, kuri jau seniai mirė.

Didelę vertę kaipo istorijos dokumentas turi Šv. Raštas ir delei savo objektivaus, netendentiško tiesos aprašymo, ar tai tiesa žemino Žydų tautą skaitytojo akyse ar ją augštino. Tokią objektivią tiesą labai sunku istorikui susekti hieroglifuose ir kyleraščiuose. Hieroglifai ir kyleraščiai labai tendentiškai ir vienpusiškai aprašinėja savo tautą, o apie kitas arba nieko nerašo, arba labai maža. Savo valdytojų gerus darbus, savosios tautos garbę kelia į padanges, o apie savo priešus atsišaukia su didžiausia neapykanta ir paniekinimu. Todel reikia skaityti tuos, kyleraščius ir hieroglifus labai atsargiai, kad nesuklydus. Užtat labai nekritiškai elgiasi daugelis kritikų, kurie radę kokį nors tarp Šv. Rašto ir istorijos dokumentų nesutikimą „a priori“ įtaria Bibliją kladingume.

Toks Šv. Raštui neklaidingumo pripažinimas visai nekenkia moksliškai jįjį tyrinėti ir rimtos moksliškos kritikos Šv. Raštas nebijo. Juo daugiau suteiks mums žinių senovės liekanų iškasenos, juo daugiau patvirtins Šv. Rašto tikrumą. Delto Leonas XIII skatina katalikų mokslininkus studijuoti senovės rytų kalbas, kad mokslo padedami atremtu priešininkus. Kad darbas geriau eitu, paskutiniais savo gyvenimo metais jis

įsteigė „Commissionem Pontificiam de re biblica“. Į ją sušaukė garsiausius katalikų egzegetus ir reikia tikėtis iš jos ateityje gerų vaisių. Visa katalikų mokslo vyrų eilė, o ypatingai vienuoliai domininkonai ir jezuitai uoliai studijuoja asiriologiją, aigiptologiją ir kitas rytų kalbas ir savo tyrinėjimų rezultatus talpina tam tikruose organuose. Matyt, kad tikėjimas į Šv. Rašto neklaidingumą jiems nekenkia moksliškai tyrinėti Šv. Raštą.

Toksai apriorišKas įsitikrinimas į tai, kad tarp Šv. Rašto ir mokslo jokių tikrų prieštaravimų negali buti, yra butinai reikalingas kiekvieno krikščionio sąžinės ramybei. Nes krikščionis su ramia sąžine negali priimti tų tiesų ir tikėti į jas, kurios yra užrašytos klaidinguos šaltiniuos; tada visai išmintingai galėtu abejoti, kad ir tikėjimo tiesos tokiuose klaidinguos šaltiniuos užrašytos gali buti iškraipytos ir netikros. Įsitikrinimas Šv. Rašto neklaidingume prašalina tokį abejojimą, o Šv. Raštas tikinčiojo akyse tampa tikru, autentišku ir nesudarkytu apreikštos tiesos šaltiniu.

Taigi išgirdę kokias teorijas, priešingas Šv. Raštui išsyk galutinai nespręskime, bet išpradžių pažiurėkim, ar ta teorija yra tikra mokslo tiesa, ar dar kokia nepastovi hipotezė. Jeigu ta teorija yra tikra priparodyta mokslo tiesa, tada ją užginti neturim teisės, bet turim tada su bibliškos hermeneutikos pagalba prašalinti nesutikimą tarp Šv. Rašto ir mokslo. Jeigu ta teorija yra dar kokia nepriparodyta hipoteze, tada visai neturim teisės įtarti Šv. Raštą klaidingume, ir jeigu įtariam, tai parodom savo vienpusiškumą, tendenciją ir stoką mokslo. Panašiuose dalykuose visada reikia turėti prieš akis, kad tikėjimo ir mokslo tiesa sau prieštarauti negali, bet josios visada eina greta.

S. Bričius.

Iš moksleivių gyvenimo.

Kaunas. *Šv. Tomo Akviniečio diena Žemaičių Seminarijoj.* Kaip pernai[1]), taip ir šįmet dvasiškoji jaunuomenė pasistengė savo šventojo globėjo dieną tinkamiausiu budu pagerbti.

Iš ryto šeštoje val. buvo kasdieninės Mišios. Par jas klierikai priėmė Švenčiausiąją Komuniją. 9 val. susirinko vėl visi klierikai sykiu su profesoriais į seminarijos bažnyčią. Išėjo su iškilmingomis Mišiomis pats J. M. Seminarijos Rektorius. Iškilmingi vargonų balsai, o paskui draugo L. Butvilos vedamas klierikų choras lenkė, kelė klausytojų širdis Dievop ir tarsi žadinte žadino: „Sekkit šv. Tomą, pamilkit jojo dorybes, Dievą; pamilkit didžiojo Tomo numylėtąją, o Bažnyčios priimtąją filosofiją ir tuo budu tapkit naudingais Bažnyčiai, tėvynei“... Bet tai buvo lyg preliudija. Plačiau toms mintimis išgvildenti buvo paskirta vakaro iškilmė. Ji prasidėjo 7 val. Jaunieji levitai susirinko elektra nušviestoje didžiojoje auditorijoje. Tyla. Pasirodo tarpduryje seminarijos profesoriai, kapitulos didžiuomenė, tarp jų J. M. Vyskupijos Valdytojas ir kiti Kauno kunigai. Jiems salėj vietas užėmus pasklysta nuo tamtikros įrengtos estrados gal nevisai gerai musų iškilmei tinkamos, bet užtat labai gyvos ir triukšmingos „Švenčių giesmės“ aidas. Dainuoja tas pats dr. Butvilos vedamas choras. Po to dr. T. Bardauskas skaito referatą „Krikščioniškoji filosofija ir šv. Tomas“[2]). Jame referentas trumpai išdėstė scholastiškosios filosofijos historiją pradedant jos lopšiu — pirmųjų amžių apologetais ir baigiant musų laikų neoscholastika. Referate visų filosofų scholastikų tarpe žymiausi vieta buvo pavesta dienos Užtarėjui, Šv. Tomui Akviniečiui, kurs daugiausia yra augštyn iškėlęs scholastiką. Iš referato paaiškėjo, jog prelegento asmenyje slepiasi jiega, kuri, esant patogioms aplinkybėms, ištikro galės su laiku daug nuveikti. Karštai sveikiname! Toliaus tame pat programo skyriuje dar buvo pagiedota keletas himnų ir pasakyta eilių lietuvių ir latinų kalbomis.

---

[1]) Sk. „At.“ № 3, 1913.

[1]) Autorius pažadėjo jį atsiųsti „Ateičiai“. Taigi tariamės galėsią neužilgo paskaityti jį „Ateityje“.

Antrame programos skyriuj dr. A. Kripaitis referavo apie „Himnologiją ir šv. Tomo himnus“. Padaręs trumpą himnologijos piešinėlį referentas perėjo prie atskiro penkių šv. Tomo himnų charakterizavimo, pažymėdamas kaikurių rašymo taisykles. Parodė, kad šiurkščioji scholastika neikiek Tomo įkvėpimui bei himnų harmonijingumui nėra pakenkusi. Referato autorius matyt turi gabumą beskaitydamas poezijos tvarinius įsigilinti į autoriaus sielą ir sugaudyti bevirpinčias kuoploniausias jos stygas.

Toliaus vėl ėjo deklamacijos lietuvių, lenkų ir latvių kalbomis. Lietuvių kalboje buvo sakytos Pumpuro eilės „Pabudo vaidila“. Nors nelabai iškilmei turinys teatsakė, bet užtat forma žavėte žavėjo, ypač plaukdamos iš ištikrųjų gabaus deklamatoriaus dr. J. Janilionio krutinės. Iš himnų ypač užinteresavo visus: „O Thoma laus et gloria!“, kurį begiedant pagerbta didžiojo Tomo atminimas atsistojimu.

Iškilmė užsibaigė gražia lietuvių kalba pasakyta Praloto Styravičiaus prakalbėle. Kalbėtojas svečių vardu dėkojo klierikams „kad, — girdi — himnų giedojimu, deklamacijomis ir referatais sujudinote ir musų, nors senas, širdis“, ir ragino parsiimti šv. Tomo idėjomis!

Apskritai tarus vakaras puikiai pasisekė. Visi ir referentai ir deklamatoriai ir giedotojai atliko kiekvienas savo programos dalį tikrai pavyzdingai. Svečiai kiek galima buvo girdėti išsiskirstė iškilme patenkinti.

M. Naras.

Aukmergė. (Kauno gub.). Dar apie Aukmergės miesto mokyklos mokinius „Ateityje“ nebuvo minėta. Dabar keliais žodžiais stengsiuos pabrėžti jų gyvenimą. Lietuviai čia užima žymią vietą, kuo nepirmą, kas matyti iš statistikos.

klasės.	lietuv.	lenkų	žydų	rusų
I	13	12	10	11
II	15	14	14	12
III	10	11	11	12
IV	15	13	12	14
=	54	50	47	50
Išviso	201			

Matome, jog taip vadinamų lenkų irgi nemaž, daugiausia jie yra virtę lenkais iš lietuvių. Tarp vaikinų-mokinių didelio lenkiško fanatizmo nelabai žymu, bet mokinės—tai tikros lenkiškos panaitės. Lietuviai tveriasi lietuviškų kningų ir laikraščių, labjausia paskutinioje klasėje; skaito „Ateitį“, „Garnį“, „Lietuvos Žinias“, „Aušrinę“. Radikalų, mažai: rankos pirštų užteks suskaityti.

Rukymu mažai užsikrėtę, girtuokliavimo taipgi nesigirdžia; vienu žodžiu padoriai elgiasi.

Bažnyčioj viena sekmadienį prakalbą sako lenkiskai, kitą lietuviškai. Mokytojo nei vieno lietuvio nėra; lietuvių kalbos nieks nemokina; patįs per save stengiamės. Mokinasi lietuviai gerai, puikiausia atsižymi. Dieve jiems padėk!

A. Šarka.

Vilnius. 18 Sausio d. Vilniaus ateitininkai suruošė „Rutos, salėje vakarą 25 metų literatiško Maironies darbavimosi sukaktuvėms paminėti. Į vakarą teikės atvykti ir patsai musų dainius — jubiliatas. Buvo suvaidinta Maironies „Jaunosios Lietuvos“ 3 pavekslai: „Šopeno nokturnas“, „Šienapjutė“ ir „Studentai“. Paveikslus scenizavo ir režiseravo p. Liudas Gira. Vaidinimas pasisekė kuopuikiausiai. Ypač atsižymėjo: dr. Bortkevičaitė (Jadvigos rolėje), dr. Kirša (Juozas), dr. Graužinytė (Juškytė) ir draugai Meigis (Tumas), Mikaila (Jakštas), Racevičius (Smigeika) ir Kuolarauskas (Goštautas). Vadinimui pasibaigus, buvo dar deklamacijų ir dainų, kurias išpildė dr. Graužinytė ir dr. Graužinis duetu ir solo. Vakaras padarė į visus didžiausį įspudį, sukeldamas krutinėje karštus tėvynės meilės jausmus.

Vakare atsilankė daug inteligentijos, o ypač daug jaunuomenės. Tokio vakaro, galima drąsiai sakyti, retai kada tesusilaukia „Rutos“ butas.

P. Liudui Girai už režiseravimą ir ponioms Liandsbergienei, Palevičienei ir Girienei už pasidarbavimą vakaro surengime sakome širdingiausį ačiu.

Vakaras davė gryno pelno bemaž ko 150 rub.

Norėdami, kad„ Jauną Lietuvą“ pamatytu ir platesnioji visuomenė, draugai ją savaidino dar kartą 15 vasario d. šv. Mikalojaus bažnyčios salėje. Šįkartą vaidinimas pasisekė blo-

giaus, nes ir scena buvo permaža ir buvo dar daug kitų nepatogumų. Užtat gi jaunuomėnė pasilinksmino per Užgavėnes.

Šio vakaro pelnas skiriamas „Motinėlės“ naudai.

S. K.

Marijampolė. Šįmet dar nebuvo jokios žinios „Ateityje“ apie Marijampolės lietuvaičių progimnaziją. Taigi norėčiau suteikti maloniems Ateities skaitytojams apie jąją bent mažą žinių pluokštelį.

Progimnazijoje mokinių skaičius kasmet auga. Pernai buvo 79 mokinės, šimet yra 88. Pagal skyrius mokinės dalinosi taip: priešklasyje 3 mokinės, I-je—24, II—25, III—24 ir IV—12 mok.

Kaip žinoma, prie progimnazijos yra pensionas, kuriame iš pradžios metų apsigyveno 41 mokinė. Vietos labai maža, taip kad vos sutelpa. Verkiant „Žiburio“ draugija turi rupintis kuogreičiau šiai pastatyti naujus ruimingus namus.

Šįmet kaip ir pernai prieš užgavėnes, rupinantis gerbiamiesiems musų auklėtojams buvo surengtas vakaras. Vaidino dvi komedijeli: „Magdė velnio apsėsta“ ir „Maži fanfaronai“. Beto buvo padeklamuota keletos eilių lietuvių, rusų, vokiečių ir francuzų kalbomis, dar dvi mokini paskambino ant pijanino ir choras padainavo keletą dainelių. Viskas pasisekė kuogeriausiai. Publika, kaip girdėjau, buvo labai patenkinta, išskyriant lenkus, kurie biskį užsirustino tuom, kad nedeklamavo eilių lenkų kalba. Pačioms progimnazistėms irgi buvo labai linksma ir malonu.

Dvi savaiti vėliau po vakaru buvo aktas, per kurį progimnazijos direktorius paskaitė apie panaikinimą baudžiavos Lenkijoj ir kartu Suvalkų gub., o taipgi buvo dalinama baigusioms pernai metais liudijimai ir dovanos.

M-ka G-l-tė.

Panevėžys. *Iš at-kų gyvenimo.* Viešai at-kai pasirodė čionai 1912 - 13 m. Anais metais jų buvo nemaža visose mokyklose (realinėj, miesto; kas del Moterų gimnazijos ir Mokytojų seminarijos — tai ten taip mažai lietuvių, kad jie ir nesiskirstė, bet visgi ir tarp jų yra at-kų, kurie „Ateitin“ rašinėja; principialiai gi jie maž-daug visi at-kai, nes tikintieji). Taigi iš tų at-kų susitvėrė keli bureliai, kurie nors ir silpnai

tegyvavo, bet visgi gyvavo. Pradžioj šių mokslo metų del kaikurių asmenų nerangumo, o ir del kitų priežasčių nebuvo susitvarkę. Tada keletas buvusiųjų at-kų prisidėjo prie aušrininkų, principialiai likdami at-kais. Kalbėjau su vienu tokiuo perėjusiu į aušriniečius. Jis tiesiog sako, kad perėjęs todel, kad auš-čiai geriau gyvuoja. Suprantama, jog tai nenuoseklumas: nejaugi galima, bunant blaivininku, palikti „Blaivybės“ draugiją vien del tos priežasties, kad ji silpnai gyvuoja, kad mažai sąnarių teturi ir prisidėti prie girtuoklių draugijos, veikti jos labui vien delto, kad ten skaitlingesnė draugija, kad ji geriau organizuota. Nenuoseklu. Taigi iš tų ateitininkų-katalikų (jų bus apie 5—6), kurie perbėgo pas aušrininkus del jų geresnių sąlygų, delto, kad jie turi daugiau padėjėjų iš šalies, pasielgimas peiktinas ir reikalaujantis greičiausio atitaisymo. Tokį pasielgimą rusiškai pavadinčiau žodžiu „малодушіе“, nes tokia logika besivadovaujant reiktu palikti savo lietuviškumą, nes lietuviai kol-kas silpna tauta ir prisišlieti, pav., prie lenkų, vokiečių ir k. Mano išmanymu, jei esi at-ku ir matai, kad at-kai silpnai tegyvuoja, tai nepalikk jų, o kuogreičiausiai griebkis darbo, kad pagerinus jų buvį. Kristus dar anais laikais pasakė: „pjutis, tiesa, didi, bet maža darbininkų“ (Mat. IX, 37).

Musų laikais pjutis gal nemažesnė, o ir darbininkų, ypač kaikuriose vietose, neperdaug, tat ar galima dar mažinti tų darbininkų skaičių ir prisidėti prie tų, kurie kaip tik griauja musų darbą. Čionai gal aš ir perdaug juos apkaltinau, nes tie perbėgusieji gal nežino „Aušrinės“ idėalų, o kad ir žino, tai gal neįsigilino. Iš dalies jų idėalus galima pažinti iš St. V. Arnio straipsnio pirmame šių metų „Ateities“ numeryje: „Kas mus skiria“, bei iš pačios „Aušrinės“ straipsnių.

J. U.

Vilkaviškis. Ištikro, labai retai užeinama „Ateities“ skiltyse žinutės apie Vilkaviškio mokines - lietuvaites. Bet kasgi daryti, kad mes daugiaus nieko neįstengiam parašyti, kaip tik statistiką[1]). Pagaliaus nelabai ir atsitinka kas tokio svarbesnio, paliečiančio vien mus. Na, o apie kitus, ką čia besirupinsi...

Skaičius lietuvaičių musų gimnazijoje vis auga ir auga Pernai buvo 36, o šiemet jau 41; butent: I kl. — 6, II — 5, III — 5, IV — 9, V — 6, VI — 7 ir VII — 3.

[1]) Nejaugi? Mes buvome ir esame geresnės nuomonės. *Red.*

Šis apsireiškimas labai malonus: matyt, kad musų sesutės suprato mokslo naudą ir kas - kart labjau ir labjau siekia prie jo.

Danutė.

Seinai. Nors jau buvo paduota vieną kartą moksleivių miesto mokyklos statistika, bet ji nun šiais 1914 metais jau neteisinga nes po naujų metų buvo kvotimai į visas klases ir priimta keletas moksleivių. Tai dabar šioje miesto mokykloje moksleivių statistika teisinga šitokia:

Klasė	lietuv.	lenk.	rusų	vok.	žyd.	išviso
I klasė	20	21	3	2	1	47
II klasė	25	20	3	3	3	54
III-I klasė	17	14	2	2	1	36
III-II klasė	24	5	1	—	1	31
Išviso	86	60	9	7	6	168

Matome, kad lietuvių skaičius vėl padidėjo ir užima daugiau negu pusę skaičiaus visų mokinių. Iš laikraščių lietuviai mokiniai daugiausia skaito: „Ateitį“, kurios ir pareina 56 egz. ir „Aušrinę“—16 egz. „Vilties“ dienraštį, „Jaunimą“, „Pavasarį“, „Garnį“, „Lietuvos Žinias“, „Lietuvos Ukininką“, „Aušrą“, „Draugą“ ir „Moksleivį“ iš Amerikos ir vietinius: „Šaltinį“, „Spindulį“, ir „Vadovą“, ir iš Vilniaus „Vairą“ ir rusišką; „Русское слово“.

Gauname pasiskaityti ir kningų. Beto, daugelis mokinių pildydami mokyklos priedermes, rupinasi susipažinti ir su tėvynės istorija.

Turime taip-gi ir lietuvių kalbos pamokas.

Lietuvių kalba ir tikyba (lietuviškai) išguldoma po du kartu per savaitę kiekvienoje klasėje.

Lietuvių kalbą išguldo p. J. Grabauskas, o tikybą prefektas kun. A. Sivickas.

Tautiškas lietuvių mokinių susipratimas vidutiniškas, augštesnėse klasėsė, yra taipgi keli viduniškai susipratę.

$^{16}/_{23}$ vasario buvo čia mokinių vakaras. Publikos buvo nuo kiekvieno 3-čios klasės mokinio po vieną arba po du asmeniu. Vakaras nusisekė neblogai. Mokiniai suvaidino 2 roli, pasakė rusiškas eiles, choras padainavo daugelį rusiškų dainų ir kitokių.

5 mokiniai labai puikiai pagriežė ant balalaikų, ypač labai išėjo puikiai lietuviškas šokis". „Noriu miego!

Vakaras prasidėjo 5-tą valandą, baigėsi 9-tą.

Publikai mokytojams ir mokiniams labai patiko.

Galop mokinių choras padainavo himną: „Боже Царя храни". Tuom ir baigėsi. Labai puiku, kad čionai toki vakarėliai butu kasmet.

J. Paežerietis.

Vilkaviškis. Šių metų moksleivių vietinės vyrų gimnazijos statistika jau žinoma skaitytojams, taigi pažymėsiu tik, kokios įvyko permainos. Padidinti reikalavimai (kaip jau buvo rašyta prima) sukėlė nepasitenkinimą moksleivių tarpe. Delei tos priežasties ir delei augšto mokeščio persikėlė 12 mokinių vyresniųjų klasių kitosna gimnazijosna. Jų tarpe yra 6 lietuviai. Iš jų 2 persikėlė net į Orlo gimnaziją. Laikraščių, šiais metais vilkaviškiečiai daugiau išsirašo. Ypatingai padidėjo skaičius „Ateities" pren. Be „Ateities" ir „Aušrinės" daugelis skaito „Vilti", „Draugiją" ir k.

Apskritai imant krutame. Tarp kitko turiu pažymėti, kad yra pas mus ir mokinių bažnytinis choras, nors, tiesą pasakius, mokinių tiktai pusė. Chorą veda p. Šatas. Tai tiek tuom tarpu apie vietinius mokinius.

Artimas.

Veiveriai. Prie Veiverių mokytojų seminarijos šiais metais sausio mėnesio pradžioj, atsidarė pedagogijos kursai, kurie tegyvuos kol neatsidarys kita seminarija Suvalkų gub. Buvo nutarta, kad jeigu iki 15 sausio d. nesusirinktu 15 kandidatų, tai kursų nebus. Kandidatai privalėjo turėti paliudijimus miesto mokyklų. Sužinoję tai moksleiviai, kad ims važiuoti, prašymus ir telegramas siųsti, tai pasidarė net ir kelius kartus po 15.

3 — 4 sausio buvo kvotimai, priėmė tik 5, likusiems gi kaipo gimnazistams, buvo atsakyta. Pabaigusieji miesto mokyklas pastojo be kvotimų. Kursuose dabar yra 22 moksleivių 17 jaunikaičių ir 5 mergaitės, iš jų 17 baigę miesto mokyklas, 4 „Saulės“ kursus ir 1-as aptiekos mokinys. Kiti kvotimai bus rudenį.

Prutenis.

Dorpatas. Vasario 18 d., medicinos fakulto dekanas pranešė studentams, kad medicinos fakulto profesorių taryba nutarė vasario 10 d. nebeduoti 5-kurso studentams laikyti valstybinių kvotimų 10-me semestre ir gegužės mėnesy.

Iki šiol galima buvo laikyti, pradedant nuo 4-to kurso. Tuom panaikinta Dorpato universito autonomijos liekanos.

St. A. Petrikas.

Liepoja. Perskaitęs antram „Ateities“ numerį atkreipiau šiek tiek domos į korespondenciją iš Liepojos. Ponas Levys Kistys labai užgauna liepojiškius ateitininkus sakydamas: „kaikurie moksleiviai, jeigu prisieina reikale pasidarbuot, tai visados beveik teisinas, neturiu laiko, negaliu ir kad tie patįs atranda kuomet ir kortomis gerokai palošt (kartais net iš pinigų), šachmatus pastumdyti, ištisas valandas ant balalaikos čirškinti, arba, kaip jis išsitaria „spacieravoti ir t. t.“ Apie tai daug ką galėčiau pasakyti. Visupirma del kortų. Tai tiesa—kortomis musų gyvenime lošia daugelis, bet iš musų at-kų retas kurs telošia, o iš pinigų lošančių nerasi neivieno.

Taigi...? p. K. apkalba neteisingai mumis. Toliau rašo: apie „šachmatus“. Čionai vėl, pas mus tėra maža at-kų, kurie labai mėgsta šachmatus „stumdyti“. „Spacieravoti“. Aš manau, kad daugelis iš musų eina vaikščioti, nes mokintis nubosta kiekvienam ir čia nieko blogo nėra. O ypač čionai galiu pažymėti, kad ir p. L. K. vaikščioja gatvėmis, neveizint į tai, kad ir jis galėtu pats taipogi pasidarbuoti tame reikale. Daug jis čionai kaltina mumis, o tiesos ištikrųjų nėra! Kurie moksleiviai pasakydavo, kad neturiu laiko, negaliu, tai tie ištikrųjų neturėdavo laiko. Jis toliau sako: „Tegu nieks nepamano, jog jau ir viskas iš tų negeistinų apsireiškimų“. Delto p. L. K. taip rašo? Delko jis toliau neskaitliuoja tų negeistinų apsireiškimų...? Matyt, neturi ką beskaitliuoti. Vienas dalykas tai tikra

tiesa, kad jaunesni draugai nesugeba savo kasdieninių lekcijų priruošti. Bet tik reikia paveizėt į vyresniuosius, kad ir tiems negeriau dedasi tame dalyke. Labai peiktinas daiktas, kad p. K. rašo į laikraščius, vieną kitą faktą apibendrindamas; geriau but asmeniškai pasakyti savo draugui, kad sveikas tą ir tą negerai darai.

Vienas iš at-kų.

Liepoja. „At.“ 2 № buvo patalpintas žiupsnelis žinių apie čionikščią moksleiviją. Pačioj pradžioj Gerb. Red. pridėjo savo prierašą, kad esą neaiškių vietų, kur nežinoma, kas taikinta į at-kus ir kas į kitus.

Jeigu tas dalykas ištikrųjų neaiškus, tai maža bėda— galima ir paaiškint...

Viskas buvo taikinama į ateitininkus. Išėmimas — ta vieta, kame pasakyta, jog moksleivių tarpe randasi svyruoklių tautystės ir kilmės klausimnose. Ar žinot ką, jog šiais metais jau gan keistai skamba musų ausyse išsireiškimus „į kitus“... Kas tie „kiti“? Ar tai buk tie quasi „aušriniečiai“, kurių tiera 2—3[1])? Ant jų užsipuldinėti nebuvo nei mažiausio reikalo, nors vien delto, kad su jais tinkamai sugyvenam ir draugaujam, o kas svarbiausia, kad jie netrukdo ir neardo musų darbo, dagi, tiesą sakant, kartais padeda. Kad skaitytojai aiškesnį turėtu įsivaizdinimą apie čionykščią besimokinančią jaunuomenę, neprošalį bus pažymėjus, jog visa moksleivija, be vieno kito asmens—ateitininkai Ant galo reikia paminėti jog tą korespondenciją perskaitę keletas pažino ten ir save ir tuomi pasijuto kiek asmeniškai užgauti. Ir čia prisieina bent kiek paaiškinti. Keistai visgi išrodo, kad tie draugai galėjo buti užgauti, tikriausiais ir tipiškiausiais faktais, paimtais tiesiog iš dabartinio moksleivijos gyvenimo.

Ką darysi —teisybė tankiai ir karti buna!

L. Kistys.

Maskva. Kovo 2 d. buvo šio semestro visuotinis „Rutos“ susirinkimas. Susirinkimo dienotvarkė buvo ši:

1) Smulki atskaita apie vakarą, surengtąjį Kaune per Tris Karalius.

---

[1]) Jeigu tik nemažiau.

2) Rengimas vakarų „Rutos“ naudai vasaros metu.

3) Rinkimai naujos teatro komisijos, su įgaliavimais iki visuotinojo $19^{14}/_{15}$ akademiškojų metų susirinkimo.

4) Suteikimas paskolų reikalaujantiems sąnariams.

5) Valdybos teisių padidinimas iki kitam visuotinam susirinkimui.

6) Teatro komisijos instrukcija.

Teatro komisijon pateko draugai Draugelis, Dulskis ir Endziulaitis.

Stud.

Kijevas. Kijeve, kad ir neperdaugiausia, bet visgi esama įvairiose kaip augštesnėse, taip ir vidutinėse mokyklose lietuvių moksleivijos. Viešas gyvavimas Kijevo lietuvių moksleivijos nekoks, nes iki šiol dar neįstengta įkurti „Liet. Stud. Dr.“, kaip kad yra kituose miestuose. Visas viešas veikimas, galima sakyt, apsireiškia suruošime prieš užgavėnes bendro visos Kijevo lietuvių moksleivijos vakarėlio, kurį galima pavadinti net tradicijiniu, nes jau rengiamas bene ketvirti pagrečiui metai. Toks vakarėlis ir šįmet buvo surengtas vasario 15 d. Vakarėlis neapsėjo, žinoma, ir be „tradicijinių“ svaiginančių gėralų, nes juk musų aušrininkus, kurių čia dauguma, „visuomet lydi blaivumo ideja“ (žiur. „Aušrinės“ № 26, pusl. 133).

Svaiginančių gėralų dėlei vienas ateitininkų net visai atsisakė dalyvauti tame vakarėlyje.

Šnapso „mylėtojas“.

Mažosios Lietuvos Moksleivija.

Mažoj Lietuvoj moksleivių darbavimasis suvis kitoniškas, negu Didžioj. Čia tautiško susipratimo stovis stačiai apverktinas. Tiesa pasakius jų ir nedaug tėr. Sodiečiai savų vaikų neleidžia į augštesnius mokslus. Taigi nei ne dyvai, kad Prusuose tebus 15—20 augštųjų mokyklų moksleivių, bet ir tie patįs menką ryšį tarp savęs teturi, nes daugelis iš jų tautiškai

idėjai suvis ne užjaučia, kiti-gi visai apie ją nėra nei girdėję. Daugiausia lietuvių studentų yra Karaliaučiuj. Tai artimiausis universitas Mažai Lietuvai. Jame yra lietuviškoji seminarija (aliumnatas), bet ir tą patį lanko daugiausia vokiečiai. Jie besinaudodami lietuviškoms stipendijoms priversti yra tą seminariją lankyti, paskui gi, pabaigę mokslus, apsigyventi Mažoj Lietuvoj ir baigti nutautinti ir taip jau nykstančius lietuvius. Šias stipendijas gauna 6 studentai lietuvių kilmės, taipgi vienas, antras vos lietuviškai temokąs. Beto gauna dar keletas taip vadinamųjų „mažųjų stipendijų“: jie irgi lanko lietuvišką seminariją[1]). Šimet seminariją lanko 17 studentų, bet didesnėjų dalis vokiečiai, daugiausia teologijos studentai[2]). Mokoma trijuose kursuose: — pirmame bei antrame pagal „Voelkel, Lit. Elementarbuch“, trečiame skaitoma Biblija, Duonelaičio raštai ir pastarieji verčiama į vokiečių kalbą. Kartais šiek-tiek gvildenami ir gramatikos klausimai. Visgi mokslas toks, kad moančiam jau lietuvių kalbą, neatneša jokios naudos, jei tik nenuostolį, nes vokiečių patriotizmas ir čia nebuna užmirštas. Moko jau ilgus metus „konsistorialratas“ teologijos dr. Lackner'is. Studentai (kaip jau augščiau buvo minėta) jokių tautiškų ryšių neturi. Lietuviškų laikraščių kaip ir neskaito. Daugelis jų jau paskendo vokiečių bangose ir vargu ar pasidarbuos kada tautiškoj dirvoj, geičiau tik jos nenaudai—tautiškumo sąmonės užslopinimui. Karaliaučiuj iš susipratusių studentų yra vienintėlė p-lė Zaunytė, medicinos fakulto studentė.

Toliau seka Berlinas. Čia lietuvių-studentų yra 5. Tarpe jų du M. Ašmys ir Zaunis, juristai, vienintėliai karščiausi Prusų Lietuvos jaunieji darbininkai. Jiedu tik šiemet atvažiavo Berlinan, o jau suspėjo sutverti „Berlino lietuvių studentų draugiją“, kurioje puikiai darbuojamasi: — rašydami ir skaitydami referatus, susirinkimuose draugijos sąnariai mokina dainuoti ir žaisti lietuviškai. Taipgi nusprendė ateinantį semestrą suruošti tautišką vakarėlį.

Kituose universituose lietuvių yra tik Halėje bei Münchene. Halėje yra du, bet vienas prisidėjęs prie vokiečių korporacijos ir lietuvystei jau kaip ir dingęs. Münchene taippat yra vienas, antras ir tiek.

Vidutinėse mokyklose, gimnazijose, lietuvių randasi daugiau. Daugiausia jų yra Tilžeje, kur 12 iš jų gauna valdiškas stipendijas. Tilžes gimnazijoj yra aiškinama ir lietuvių kalba,

---

[1])Žiurėk „At.“ 10 № 13.

[2]) Mažosios Lietuvos lietuviai beveik visi išpažįsta Liuterio tikėjimą.

kurios mokina prof. Kuršaitis. Jo lekcijas lanko apie 30 mokinių, jų tarpe šaunus vokiečių skaičius, kurie ateityj valgys gardžią Lietuvos duonutę. Klaipedos gimnazijoj lietuvių yra apie 10, ypatingai žemesnėse klasėse. Keletas lietuvių yra dar Gumbinėje bei Įstrutyj ir viskas. Mokiniai — gimnazistai kuopelių susitvėrę neturi: — viena, kad mažas jų skaičius, antra— tautiškai menkai susipratę. Lietuvaitės — sesės dar mažiau lanko augštesnes mokyklas: vos-ne-vos 1—2, vidutinėse mokyklose, pastaraime laike pradėjo daugiau lankytis, Tilžej ir Klaipėdoj jų yra apie 10—12. Lietuviai katalikai, kurių yra labai mažai 2—4 lanko vokiečių katalikų mokyklas — Braunsberge, bet jie tautiškai nesusipratę. Taigi iš visoko matome, kad moksleiviai Mažoj Lietuvoj silpnai tegyvuoja — truksta jiems karštų darbininkų. Bet reikia pripažinti, kad ir pas juos tautiškas susipratimas jau pradeda kilti. Šiandie, tiesa, susipratusių maža, bet praslinkus keliem metams, jų skaičius tikrai padidės[1]).

Jonas Širvintas.

Gyvenimo balsai.

Praktikos klausimai.

Draugas pajudino įdomių dalykų, butent apie tai, ką mums duoda vidutinioji mokykla. Malonėtumėm, kad ir daugiau balsų atsilieptu šin klausiman. *Red.*

I.

Tarp mokinių - lietuvių labai išsiplatinus nuomonė, jog vidutinės mokyklos moksias mažai mums ką teduoda, ir delei šios priežasties jis esti tankiai užmetamas.

Tai yra labai blogas apsireiškimas.

Argi ištikrųjų jis jau taip mažai teduoda? Antra, kad ir mažai teduotu, ar nerasime priežasčių, kurios priverstu geriau mokintis?

[1]) Duok Dieve, kad šis dr. J. Širvinto pranašavimas išsipildytu. *Red.*

Pasistengsiu atsakyti į šiuodu klausimu. Pirmutinis — ką mes gausime iš tų dalykų, kuriuos pereiname mokyklose? Nugi vis tai, ką kiekvienas apsišvietęs žmogus privalo žinoti. Kalbos ar nereikalingos? Gamtos istorija, geografija, istorija, fizika — ar nereikalingos? Juk tie mokslai duoda mums pačias elementares žinias, o mes juos ignoruojame. Ypač gamtos mokslas. Ypatingą antipatiją mokiniai jaučia prie matematikos, rusų kalbos ir rusų istorijos. Bet, nei vienas kitas dalykas tiek nemiklina musų protą, kaip matematika; ačiu jai mes priprantame prie rimto, reikalaujančio nemažai kantrumo, darbo. Kas del rusų kalbos ir rusų istorijos, tai turiu pasakyti, jog kaikurie atsineša prie šių dalykų visai nežmoniškai. Ignoruojamas net skaitymas rusų klasikų, reikalingų praeinant kursą. Vietoj perskaityti originaliai, tankiai naudojamasi vien konspektais, arba pasitenkinama persakojimu turinio viens kitam. O jau ką - ne - ką, bet rusų klasikų (Gogolį, Puškiną, Lermontovą, Bielinskį, Dobroliubovą, Gončarovą, Turgienievą, Dostojevskį, Tolstojų ir kitus), tai kiekvienas vidutinės mokyklos mokinys privalo sąžiningai perskaityti, nes iš jų pažins Rusijos gyvenimą ir žmones. O iš kur geriaus mokintis psichologijos, jei ne iš Dostojevskio raštų? O paskui, kiek jau buvo rašyta ir sakyta apie reikalingumą žinoti bent vieną naujų kalbų. Tuo tarpu nei vienas dalykas nėra taip apleistas, kaip kalbos, ypač, kad tankiai pasitaiko netikęs mokytojas. Daugumas geresnių dalykų randasi tik vokiečių bei francuzų kalbose — ką gi mes veiksime pastoję augštesnėn mokyklon tų kalbų nežinodami? Taigi mokinkimės kalbų, juo labjau, kad jos mums sekasi. Pagaliaus, jei tie dalykai ir nebutu taip reikalingi, visgi mes turime gerai jų mokintis, kad niekur nesėdėti dviejų metų ir kad gauti gerą atestatą. Mes, kurie mintame sunkiai uždirbtu tėvų, brolių, seserų skatiku, neturime tiesos didinti išlaidų, besėdėdami po du metu vienoj klasėj. Paskui, nevienas iš musų priverstas yra užsidarbiauti lekcijoms, tat kaip gi gali mokinti kitus pats nežinodamas. O tai atsitinka! Pagaliaus kiek vargo turime per kvotimus, kada per kelias dienas reikia išnaujo (nes savo laiku apleidėme) išmokti ištisus algebros skyrius. Tada dusaujame, kad sunku, o kas kaltas?!...

II.

Dar niekas butu, jei mes vieni butumėm užsikrėtę šitąja klaida. Bet prityrimas rodo, kad iš musų (t. y. vyresniųjų

klasių mokinių) ima sau pavyzdžius jaunesnieji (ypač bendrabučiuose). Pas juos lekcijų nesimokinimas yra net kokiuo tai „karžygiškumu“, tuo tarpu turėtu buti atbulai. Neretai atsitinka, kad tokie „karžygiai“ tik laiką gaišina ir pinigus veltui leidžia. Taigi vyresniųjų priedermė atitaisyti jaunesniuosiuose tąją klaidą. Mes privalome jiems aiškinti reikalingumą sąžiningai mokintis lekcijų; reikalingumą žinoti svetimos kalbos. Taipogi mes privalome jiems, reikalui atsitikus patarti, padėti. Turime raginti, kad jau nuo pirmos klasės skaitytu rusų rašytojų veikalus (Gogolio, Puškino ir k.). Beto, privalome be abejo neužmiršti įduoti jiems ir lietuvių rašytojų veikalų. Mes privalome juos pratinti prie idėjinio gyvenimo; uztat įkvėpkime jiems tikėjimo ir tėvynės meilę, doraus gyvenimo ir artimo meilės, tada jie neims pavyzdžio iš tų, privisusių musų mokykloje „karžygių“, kurie pakampiais girtuokliauja, paleistuvauja; tada jie supras kad yra pasaulyje šis - tas prakilnesnio, gražesnio, geresnio... Jie taps laimingais ir musų tėvynė Lietuva susilauks sau sveikų, darbščių darbininkų!

Juozas Juzutis.

Musų korespondencijos.

Korespondencijos musų, moksleivių, gyvenime turi gan didelę reikšmę. Vieni sužino, kas ir kaip kitur veikiama; kiti — kiek kur yra lietuvių ir t. t. Sužinoję, sulygina su savo padėjimu ir, jei randa ką - nors geresnio, tai stengias vykdinti savo gyveniman. Bet korespondencijos tokią reikšmę turės iki tol, kol bus geros, kol korespondentai rašys apie reikalingus daiktus. Mums, pav., ne taip svarbu žinoti santikius lietuvių su lenkais, žydais ir apskritai, kitataučiais, kaip turėti žinių kiek yra lietuvių, koks jų susipratimas, kokios jų pažiuros, koks jų veikimas, jų dorinis ir intelektualis stovis ir t. t. Taigi tokie klausimai turėtu buti pirmiausia ir liečiami. O paskui galima pajudinti ir apie santikius at-kų su auš-čiais; lenkų su lietuviais ir t. p. Tik čia reiktu kuodaugiausiai bešališkumo; nepasitenkinti vien ironija, bei priešininko klaidų nurodymo, bet ir į savasias atkreipti akį, kad tuo budu pasitaisius, išbridus iš klaidų ir silpnybių. Taipgi reiktu rašyti kas skaitoma, kuolabjausiai moksleiviai interesuojasi. Apskritai, korespondencijų tikslas ne ironija, bet šiek tiek rimtesnis apibudinimas vietos moksleivių.

Korespondencijos (ypač statistika) neturėtu buti senos. Tuotarpu mes štai ką pastebime. Esu panevėžietis, todėl ir rašysiu apie Panevėžį. „Ateities“ 11 numeryje *1913 m.* buvo įdėta korespondencija su statistikos žiniomis *1912 m.*[1]). Arba vėl: 1-ame šių metų numeryje randame taippat korespondenciją iš Panevėžio, kuri buvo nusiųsta prieš keturius mėnesius[2]). Čia jau redakcijos kaltė. Be abejonės, aš, kaipo nebuvęs redaktorium, negaliu įeiti jų padėjiman, bet visgi ar šiaip ar taip, man rodos, reiktu kaip nors geriau tą dalyką tvarkyti. Svarbesnes dėti artimesniuosna numeriuosna[3]), juo labjau, kad kaikuriuose „Ateities“ numeriuose beveik nėra korespondencijų, o, jei ir yra, tai suvis menkutės. Dar vienas juokingas atsitikimas. Pernai pavasarį „Aušrinėje“ buvo įdėta iš Panevėžio korespondencija, kurioje autorius išliejo nemažai bet suvis nereikalingai, tulžies ant at-kų, ir dar kai - kur prasilenkė su teisybe. Vienas iš at-kų, J. Nenuorama, tuomet parašė detalį atsakymą, korespondencijos pavidale. Bet pusė metų praėjo, o korespondencijos nei talpina, nei atsako. Ir tik 8-me 1913 m. № tilpo atsakymas, girdi, sutrumpink, perilga[4]). Kadangi visi jau buvo ir užmiršę apie „Aušrinės“ korespondenciją, tai Nenuorama ir neberašė trumpesnio atsakymo, nes kol tą trumpesnį atsakymą butu patalpinę, tai dar išeitu pusė metų; o išviso pereitu metai, kol tilps korespondencija.

J. U.

---

[1]) Jei taip, tai čia kaltė pačios draugės Ašaros, nes nepažymėjo kokių tai metų statistika. *Red.*

[2]) Dr. Pušelės korespondenciją gavome baigiantis lapkričio mėnesini, kuomet 12 № jau buvo atiduotas spaudon. Aišku, kad galėjo tilpti tik № 1 (37). Tat ir čia ne mes kalti. *Red.*

[3]) Tai ir pildoma visuomet. *Red.*

[4]) Dalykas taip atsitiko. Gavome ilgeliausią korespondenciją. Kurią perskaitę, nutarėm šį-tą sutrumpinti. Rankraščius gi bevežant, visas pundas rašinių žuvo, jų tarpe ir draugo korespondencija. Neturėdami, ką trumpint, įdėjome atsaką, nes manėm, kad draugas jin atsiliepsi ir prisiųsi mums trumpesnę korespondencija. Su korespondencija tiek to, nes paseno, bet prašytumėm draugo prisiųsti mums rašinėlį apie bendrabučius, kursai ir gi, dingo karta su korespondencija. *Red.*

Bibliografija ir kritika.

Ks. Kazimierz Propolanis, kand. šv. Teologiji. **Polskie Apostolstwo w Litwie** (Szkic historiczny 1387—1912 r.) Wilno, Druk Marcina Kuchty. 1913. pusl. XVII ×202. Kaina 1 rub.

Daugeliui iš musų tankiai tenka susidurti su lenkais ir „lenkais“. Ir tankiai, žinoma ne be to, kad nebutu liečiamas vienas Lietuvos skaudulių, butent, lietuvių-lenkų santikiai. Ko tik žmogus neprisiklausai! Iš kailio neriamasi, kad tik lietuviams parodyti, kiek geradarybių, kiek malonių yra lenkai Lietuvai ir lietuviams suteikę. Prieinama net prie to, kad sakoma, jog lietuviai neturį nei savitos kulturos, visa, kas lietuviuose gera, dora, šviesu, žodžiu, kulturinga esą jiems lenkų duota. O-gi lietuviai už vis tai esą taip baisiai nedėkingi, jie ne tik netarią ačiu, bet kratosi, it ligos, tosios brolišķos lenkų meilės ir pagalbos.

Žinojom mes gerai tasias „geradarybes“, „malones“, „kulturas“, „pagalbas“, o ypač tasias lietuvių krauju ženklintas „brolišķasias meiles“.

Žinojom, norėjom paaiškinti, norėjom savo skriaudas parodyti nežmonišką ir nekrikščionišką lenkinimo darbą, turintį jau kelių amžių tradiciją, bet, deja, ...faktų nežinojom, nors ir jų devynių galybės buvo. Tąją tat didelę spragą užkišo augščiau paminėtas musų tautiečio veikalas. Rasim ten lenkininkų „darbavimosi“ faktų net nuo 1387 m., nuo oficialio Lietuvos krikšto. Tų faktų svarbumas dideja, nes autorius juos sėmė vien iš lenkų rašytojų, kaip patsai mini savo prakalboje.

Tojo veikalo pasirodymas turi nemažą svarbą musų kulturiniame gyvenime, nes padeda pagilinti supratimą apie buvusį musų tautos gyvenimą ir sąmoningiau pažvelgti į lietuvių-lenkų santikius. Ir todel patartumėm kiekvienam norinčiam buti tikru Lietuvos inteligentu, nepalikti neperskaičius šio veikalo, kursai, kaip pranešta „Vilties“ 21 №, jau išverstas ir prancuzų kalbon ir netrukus pasirodys spaudoje.

—*ys.*

Vydunas. **Lietuvos Pasakėlė.** Vienaveiksmis dramatinis poėmas. Spauda Otto v. Mauderrdės Tilžėje 1913 m. pusl. 30. Kaina 25 k.

„Lietuvos Pasakėlės“ turinys trumputis. Burys mergaičių žiuri su paniekinimu į jauną silpnutę mergaitę, Sapniutę, ir nenori jos primti savo burin, nes ji neturi gražių parėdų. Bet štai atėjęs Angelas sako Sapniutei, kad ji „pati turi tverti sau palaimą“. Ji turinti vis dirbti ir saugotis abejonės ir pavydo, nes

„Yra tai dvynučiu! Greit nubeng žmogų!
„Nesiklausyki ir nesekki jį dviejų!

Sapniutė pildo Angelo liepimą ir gauna už tai aukso kurpes, drobę ir vainiką. Kitos mergaitės pagrįžusios mato Sapniutę taip pasipuošusią, kad mielai priima ją į savo ratą. Tai ir viskas.

„Lietuvos Pasakėlės“ turinys simboliškas: Sapniutė—Lietuva, kitos mergaitės—kitos tautos.

Pradžioje knygutės autorius sako:

Teikiu šį savo veikalėlį visiems Lietuviams, ypačiai tiems, kurie nebetiki Lietuvių tautos ateitimi. Gal derės ir jis geriau musų padėjimui suprasti ir žadins tulians gyvybės drąsą.

Šisai veikalėlis priguli prie gražiausių, kokius tik Vidunas išleido. Kiekvieną puslapį puošia gražus rutų ornamentai. Savo pastaboj Vydunas sako: „nors ir puošiamas labai, jis bus tyčia pigiai parduodamas. Tikiu, kad jį nusipirkęs ir vargdienis saugos, kaip kokį brangumyną“.

K.

Kristijono Duonelaičio Raštai. Pagal Rėzos, Šleicherio ir Neselmano sutaisė *J. Šlapelis.* Penktas išleidimas. 1914. Vilnius. 88 pusl. 75 kap.

200 metų nuo Kristijono Duonelaičio gimimo dienos paminėti M. Piaseckaitės-Šlapelienės kningynas išleido jo visų raštų rinkinėlį. Beto gale paduotas žodynėlis ir trumpa K. Duonelaičio biografiją.

Apie Duonelaitį ir jo raštus jau buvo rašyta š. m. „Ateities“ 2 №-yje. Todel apie juos plačiau nė nerašysiu.

Sulig Neselmano Duonelaitis pirmiausia parašęs savo

sakmes, paskui „Pričkaus pasaką“..., pagaliaus „metus“. Mano išmanymu, reikėjo tąją raštų eilę palikti ir šiam leidinyje, nes, apskritai imant, priimta leidžiant naują raštų rinkinį prisilaikyti chronologiškos raštų eilės.

Leidinys gana dailus, tik vietomis popiera perplona, taip kad raidės persimušusios į kitą pusę. Pagaliaus reikia pridurti, kad šios knygutės, kaipo jubiliejinio leidinio, kaina perbrangi.

B.

A. Lazdonas. **Pirmieji Žiedai.** Eilės. Biržai. 1913. p. 20. Kaina 5 kap.

Del dievų! It grybai, nubirus šiltam, gaivinančiam vasaros lietui, auga, bujoja taip lygiai gema ir dauginasi Parnaso vaikai. Turint omenėje šį faktą, abejonės geliamas, paklausi: „Kas stosis su Apolinu ir skaitlinga jo šeimyna, prabėgus metams, antriems—dešimčiai? Kad tik garsiuose Parnaso rumuose neužsiveistu skaudžioji bado liga, ir nelaimingos muzos netaptu jos auka!“ Bet cit! Paranksti aimanuoti. Lazdonas tai ne Apolino sunus. Taigi kas? Nepažįstamas eksternas. Matyt, buvo nukeliavęs į Parnasą ir gal su viena, antra muza ir supynė šaltąją pažintį, ir meilus, švelniai skambantįs jų žodžiai jam patiko, bet daugiau nieko nepešęs, sugrįžo į tamsiai niuksančią savo bakužę ir paęmęs neišmėgintą plunksną, suposmavo „Pirmuosius žiedus“ (?!), neva tai Apolino dovanėlę. Perskaičius drebančios Lazdono plunksnos pinimėlį, širdis nurimo, krutinė aptilo bangavus, nes „Pirmųjų Žiedų“ autorius ne iš augštojo Parnaso semia sau peną, taigi bado nebus Parnase.

P o e t a e n a c u n t u r — poetai gema. Tiesa, silpnutis kudikis, supančioj vygėj ilsintis, poemų nerašo, bet dainiaus talentas ramiai gludi jame, koliai pražydus jaunystei, neišsivysto visoj savo grožėj. Laikui skriejant tie poetos gabumai kaskart auga, plėtojas, stiprėja ir gimdo puikiausius veikalus. Priešingai, kam Pernaso valdovas pasirodė šykštus, gali drąsiai užtraukti jam „trukšmingąjį sudiev“: tokiam eilių kalimas bus darbas bergždžias, o panašių „Pirmųjų Žiedų“, skaitymas ne vienam be reikalo pleš iš rankų brangų laiką ir drums tyliai banguojantį kraują. Taip pat neabejotinas faktas, kad jaunystė daug turi savyje grožės ir poezijos, o taipogi ir plačiam pasauly daug mato ir jaučia tos pačios grozės; taigi ir atsi-

randa nevienas drąsuolis, kurs, nepasiprašęs Apolino leidimo ir Parnaso mylėtinių pagalbos, mezga ne „Pirmuosius“, bet teisingiau „Paskutiniuosius Žiedus“.

Jei Lazdonas butu nepasikarščiavęs, bet supintasias savo eilutes ilgesnį laiką rimtai butu svarstęs, o paskui pasikalbėjęs su kokiu geresniu musų poetu ir paklausęs jo patarimo, tikiuosi, kad nebutu spaudą varginęs savo „Žiedais“. Eilių turinys neduoda nei vienos originalės minties: ant kiekvieno puslapio girdėt banaliai posmai. Daugiausiai apgiedama Lietuvos tėvynės meilė—elementas poezijai tinkąs, bet, pridengtas apdriskusiu ir nudėvėtu rubu, daro menką įspudį. Dvejose vietose (pp. 13. 20) kyšo išlindęs nepageidaujamas eros, kurs šlykščiu savo drąsumu pats save krikštija „niekšo“ vardu. Rimas šiaip-taip; ritmas gi vietoms šlubuoja. Bet priegaida! Daugel kartų iš širdies meldžia pasigailėjimo. Pav. p 6: Tàutos (gen, s.), atvìrai; p. 7 širdis (nom. s.) Raudà (accus.) p. 13 Lapù (gen. pl.) ir k. Apskritai „Žiedų“ autorius negali atskirti vardininko nuo priekininko. Žodžiu, ištroškęs estetiško pasigerėjimo, liksi alkanutrokštančiu.

P. K-na.

Dvejopas galas. Parašė *J. D. Kareivis.* Sv. Kazimiero Draugijos leidinys № 145. Kaune 1914 31 psl. Kaina 10 kap.

Tiesos tikrumas ir klaidos klaidingumas pasirodo netik iš sunkių teoretiškų išvadžiojimų, bet ir iš gerų ar blogų pasekmių gyvenime. Gerb. autorius pasistengė gyvai nupiešti tikėjimo ir netikėjimo galutinas pasekmes, kartu paduodamas ir kitus prirodymus lengvoj pašnekėsio formoj.

Pas sergantį džiova rimtą, dorą ir tikintį studentą Antaną atvyksta jo draugas Leonas—netikintis. Matydamas Antano gilų tikėjimą, ramumą, Leonas pradeda abejoti apie savo įsitikinimų tikrumą; bemąstydamas ir beskaitydamas jis supranta ėsąs paklydęs ir ryžtasi rimtai tiesos jieškoti. Tame pasiryžime tvirtina jį graži, krikščioniška mylimo draugo mirtis.

Sugrįžęs pas savo netikėjimo mokytoją—draugą Povilą Dumčių, jis ilgainiui suranda tiesą ir laimę. Povilas-gi, neišgalėjęs atvesti draugo į seną kelią, negalėdamas pats įtikėti ir nebmatydamas gyvenimo tikslo—nusiskandina.

Yra pasaulyj netikinčių—rimtų mokslo vyrų, kurie, nuo jaunų dienų paskendę abejojimuose ir užmetinėjimuose, per

visą amžių darbuojasi, ieško tiesos ir kartais nesuranda. Tokių nedaug; o pas mus dorai rimto netikinčio tai ir visai nerasi. Musų niektikintis tiki visokioms nesubrendusiųjų studentukų pasakoms ir vienam kitam raštpalaikiui, patis tingėdami pažiurėti į rmtą kningą, jeigu tenai išdėstomi tikėjimo dalykai. Tokiems aptingusiems lengvatikiams Kareivio kningelė kaip tik ir reikalinga. Trumpai, gyvai, vaizdingai nupiešta moksleivio, psichologija greta su gyvu, bet rimtu išrodymu paprasčiausių moksleivių klaidų, puikiausi gamtos aprašymai—vis tai daro kningelę naudingą ir smagią kiekvienam be išimties.

Br. Ž.

Geneza Reiigii w swietle Nauki i Filozofii. *Dr. Ks. Idzi Radziszewski* 213 p. kaina 180 k. Włocławek 1911 r.

„Religija yra taip sutapusi su žmogaus prigimtimi ir taip praktiškas dalykas, jog buti abejingu link jos keliamų klausimų reikštu tą patį, ką negyventi tarp žmonių".

Tiesą pasakė viršminėtų žodžių autorius Broglie. Religijos klausimai visuomet interesavo žmoniją, interesuoja ir dabar. Tarptautiniai kongresai, ankietos, tam dalykui pašvęsti laikraščiai, steigiamos prie universitų religijų katedros ir kursai iškalbingiausiai apie tai liudija.

Tarp įvairių religijos klausimų šiandien bene aktualiausis—palyginamosios religijos.

Religijos visuotinumo faktui nustatyti misionieriai ir šiaip jau mokslininkai tyrinėja laukines tautas religijos žvilgsniu. Kiti, pasinaudoję surinkta medega, stengiasi išaiškinti religijų genezę (kilimą, atsiradimą).

Kas del pačios religijos ėsybės, tai jau šiandien beveik visų viena nuomonė: nėra pasaulyje tautos, kuri neturėtu šiokios bei tokios religijos.

Bet religijų genezės nustatyme daug yra viena kitai priešingų teorijų.

Viršminėtos kningos autorius perkratinėja įvairias religijų genezę aiškinančias teorijas, nurodo jų vertę, pagaliaus nustato tikrą religijų genezės teoriją. Štai kningoje gvildenami skyriai:

1. Aiškina pačią religijos sąvoką ir nurodo religijų visuotinumo faktą.
2. Historiškas religijos genezės bėgis.

3. Išguldymas ir kritika mitologiškai-naturalės teorijos ir panbabilonizmo.
4. Animizmo ir monizmo teorijos;
5. Jųdviejų apvertinimas.
6. Fetišizmo teorija ir jos kritika.
7. Totemizmas ir jo vertė.
8. Pirmykščios magijos teorija ir jos kritika.
9. Žymesnės teorijos ir filosofiškos pakraipos: sociologiškoji, pragmatiškoji ir imanentiškoji; jų kritika.
10. Andrew Lange's teorija .ir jos apvertinimas.
11. Pirmykštis apreiškimas ir religijų genezė.
12. Etnologija ir pirmykščių žmonių religija. Evolucijos teorija, kulturinių ciklių teorija ir religijų genezė.
13. Psichologiška religijų genezės teorija.

Kaip skaitytojas mato, autorius gvildena gan svarbius ir aktualius klausimus gvildena — nepasakysiu plačiai ir nuodugniai—bet užtat rimtai ir gerai moksliškai prisirengęs. Nereikalingų žodžių, kaip pas kitus lenkų rašytojus, čia nerasim. Kiekvienas sakinys, net žodis turi savo svarbą.

Kas nori susipažinti su šiais klausimais, teskaito augščiau nurodytąjį D-ro Radziszewski'o veikalą.

Iz. Gustukas.

NUO AMERIKOS „ATEITIES“.

Kovo 12 d. Amerikos „Ateities“ Adminisiracija galop atsakė į musų prašymą nusiustą jai dar pernai gruodžio mėnesyje, kad ji nesisavintu sau jau treti metai einančio Lietuvoje laikraščio „Ateities“ vardo.

Į tai Amerikos „Ateities“ administratorius p. S. E. Vitaitis atsako nun štai ką;

1) Amerikos „Ateities“ bendrovė „nieko nežinojo, jog kur nors eina leidžiamas lietuvių kalboj laikraštis vardu „Ateitis“.

2) Gavę iš mus apie tai žinią ir vieną „Ateities“ n-rį, nebegalėjo mainyti savo vardo, nes draugija tuomi vardu buvo jau inkorporuota ir „čerteris išimtas“.

3) Vardo permainymas but draugijai apsiėjęs 150 dolerių, kurių iškaščių „Ateities“ bendrovė jokiu budu nesutiko pakelti.

4) Bendrovės raštininkas nieko mums ikšiol neatsakęs delto, kad nematęs „reikalo nei atsakinėti, nes jau viskas buvo atlikta“.

Iš to pasirodo, kad Amerikietiškos „Ateities“ įsteigėjai netik nebuvo matę musų „Ateities“, bet nei neskaitę „Vilties“ nei „Aušrinės“ kur apie „Ateitį“ ir „Ateitininkus“ dar 1912 metais buvo nevienas straipsnis įdėtas. Tikrai amerikietiškai

„Ateities“ Redakcija.

ATSIŲSTOS REDAKCIJAI KNINGOS.

Lakštutės giesmelės, jaunimo mėgiamųjų dainų rinkinėlis. *M. Piaseckaitės*—Šlapelienės kningyno leidinys. Vilnius. Martyno Kuktos spaustuvėje. 1913 m. Kaina 10 k. 32 pusl.

Žemaitės. Raštų 3 sąsiuvinys. Sučiuptas velnias. Sutkai. J. ir P. Leonų leidimas. Vilnius M. Kuktos spaustuvė 1913. 51 pusl.

Žemaitės. Raštų 4 sąsiuvinys. Velnio vestuvės, velnio ir laidotuvės. J. ir P. Leonų leidimas. Vilnius, M. Kuktos spaustuvė 1914. 45 pusl.

Iš tamsos į šviesą, trijų veiksmų drama. Parašė *A. S-is.* M. Piaseckaitės-Šlapelienės kningyno leidinys. Vilnius, 1913 m. 32 pusl. 25 k.

Pijus Mičiutis. Sugriuvęs Gyvenimas, trijų veiksmų drama. Pirmojo dramatinių veikalų „Blaivybės“ konkurso premijuota. Vilnius, 1913. M. Piaseckaitės-Šlapelienės kningyno leidinys. 72 pusl. 50 kap.

Kristijono Duonelaičio Raštai. Pagal Rėzos, Šleicherio ir Neselmano sutaisė J. Šlapelis 1714-1914. 200 metų sukaktuvėms nuo autoriaus gimimo paminėti. Penktas išleidimas. M. Piaseckaitės-Šlapelienės kningyno leidinys. Vilnius, 1914 88 pusl. 75 kap.

REDAKCIJOS ATSAKAI.

S. K-ui. Į 2 „Ateities“ № įdėti negalėjom, nes atėjo per vėlai Beto, nežiurint į tai, kad jau nesykį buvo prašyta, draugas visgi rašai ant abiejų lakšto pusių ir nepalieki nei kiek vietos klaidoms ištaisyti. Juk mums reikėjo draugo korespondenciją išnaujo perrašyti, kad galima butu ją atiduoti spaustuvėn.

— Prie progos primename ir visiems korespondencijų rašytojams ir rašytojoms, kad korespondencija nėra laiškas. Jeigu *gerai išauklėtas* žmogus, turįs pretensiją vadintis inteligentu, nenori užgauti to asmens, kam rašo laišką (nors tai butu ir geriausis pažįstamas),—tai privalo laiške

prisilaikyti *švarumo* ir *taisyklingumo* ir vengti įvairių pataisymų ir pabraukimų. Toji taisyklė dar labjau įsitėmytina rašant korespondencijas.

Pasigailėkite — pagaliaus, musų laiko, triuso ir akių!

J. U-ui. Ačiu už raštelius. Korespondenciją dedame, rašinėliu „Musų korespondencijos“ pradedame naują skyrių „G y v e n i m o b a l s a i“, kur kiekvienas galės pilnai išreikšti savo nuomones ir mintis. Ten pat, prierašuose, davėmė atsakus, todel čia plačiau ir neatsakinėjame. Dar kartą prašome draugo atsiųsti rašinėlį apie Panevėžio bendrabučius. Tariame išaugšto ačiu.

Mar. Kodel draugė manai, kad jeigu pirmas darbelis, tai jau butinai privalo buti silpnas? Raštelį įdėjome, ir tikimės, kad draugės *pirmasis* raštelis nebus *paskutinis*. Dovanokit, kad truputį permainėm pseudonimą. Tai padarėm delto, kad draugės at-kės greičiau patėmytu, jog ir draugės gali ne vien tik savo mokyklos statistiką paduoti.

J. Paežeriečiui, Artimui, Pruteniui, Šnapso „mylėtojui“. Įdėjome. Laukiame ir dar ko-nors.

Danutei. Korespondenciją įdėjome, šiek-tiek permainę galą.

J. Širvintui, Juozui Juožučiui. Rasite šiam №.

Juodasparniui. Nedėsime. Silpna.

Parvenu'i. Draugui reikėjo kitokioj formoje rašyti. „Tu ponas, tu didikas“, kaipo vaizdelis ar apysakėlė išėjo silpnas, betgi minčių esama gražių ir įsidėmėtinų. Mėgink dr. tai parašyti formoje straipsnio, be jokių lyriškumų.

Strazdui. Vegetarionystė pati savaime nėra priešinga tikėjimui, bet tokie obalsiai, kaip „odna duša u vsiech“, žinoma, neatsako kritikai. Ar naudinga vegetarionystė žmogui? Kai kada—taip, ypač ligoje, ar senatvėj, kuomet viduriai neganėtinai mala, bet šiaip sveikam žmogui nieko nekenkia ir mėsa; pieninių gi produktų ir daržovių ne visuomet lengva gauti. Žmogaus dantų ir vidurių sąstata parodo kad jis v i s a ė d i s. (Žiur. *S. Graužos* brošura: „Mėsa ir jos kenksmingas veiksmas žmogaus kune“. „Ateities“ leid. № 12 „Žmogaus amžiaus ilgumas“ dr-as K. J.

Miegiui. Mnms persilpnos. Įduosim kur prašai.

J. Braižui. „Ateičiai“ perlyriškas raštelis Gal įduot kitam jaunimo laikraščiai? Mums reiktų daugiau sauso proto. Eilės silpnos: „padainuot“—priduot“, „paregėt“, „rodinėt“ „kartu—ratu“, „žmonėse—neteisia“, „siela— migla“, „žaizdų—nerandu“—labai šiurkščiai skamba.

P. M liui. Įduosim kur prašėt.

Juozui. „Mokslo aidas“ visai į eilės nepanėši. Beto reikia savo pavardę ir adresą nurodyt.

P. Biržiečiui. „Oną“ atiduosim „Vilčiai“: tenai geriau tiks.

Al. Ažuoliniui. Eilės skambios, tik turinio ir poezijos maža.

Bitikui. Gavome. Ačiu.

Kamui. Mums biski neaišku, kurioje draugas klasėj ir koks piniginis stovis, bet patartumėm stoti į kurią nors komercijos mokyklą (jų yra keletas ir Lietuvoje (Kaune, Vilniuj, ст. Муравьево, Торговая школа ir k.).

Redaktorius ir leidėjas

KUN. A. DAMBRAUSKAS.

Saliamono Banaičio spaustuvė, D. Vilniaus g., № 34.

MUSŲ TAUTINĖS TVĖRYBOS

Žiedai.

PRIEDAS PRIE „ATEITIES“ № 3 (39).

RAUDOS.

Ant tėvų kapų pavasario sulaukus.

I.

1. Oi, Dievulėliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Oi tai perleidau
Daugelį nedėlėlių
Ir nesulaukiu
Jokios žinelės
Nuo savo tėvelių
Iš augšto kalnelio.

2. Oi tai užėjo
Augštai saulelė,
Oi tai nušildė
Baltą sniegelį,
Oi tai pažaliavo
Lygios lankelės
Ir susprogo
Žali medeliai,
Oi tai pražydo
Lankoj žolynėliai
Ir nesulaukiu
Savo tėvelių
Iš to augšto kalnelio.

3. Oi kai aš išeinu
Ant čysto laukelio,
Oi aš apsidairau
In visas šaleles,—
Oi tai visi dirba
Savo pošnelėse,
Oi tai jie aria
Juodą dirvelę,
Oi tai jie sėja
Visokius javelius,
Oi tik tai stovi
Musų pošnelė,—
Niekas nelanko,
Niekas nedirba
Musų laukelio...

4. Oi, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Oi aš pradėsiu
Atsilankyti
Augštąjį kalnelį
Kas pavasarėlis
Tėvelių kapelius.
Oi aš budinsiu

Savo tėvelius
Iš to augšto kalnelio
Iš sierosios žemelės,

5. Oi kaip užėjau
Ant to kalnelio,
Oi aš numyniau
Muštą takelį
Pas tėvelių kapelį,
Oi tai aš puolu
Kryžium žemelę,
Oi aš budinu
Savo tėvelius:
Oi tėveliai mano,
Tėveliai mylimiausi!
Oi tai aš atkeliavau
Šioj mielioj dienelėj
Jumis atlankyti,
Meiliai pakalbinti
Savo širdelę suraminti!

6. Motinėle mano,
Mano mylimoji!
Ar jųs negirdit
Mano siratėlės,
Mano balselio,
Meilaus žodelio
Ir gailių ašarėlių?!..

7. Motinėle mano,
Jeigu išgirsit
Mano žodelius,
Prašau prakalbėt
Meilinga žodelį
In mane siratėlę,
Didę vargdienėlę!

8. Oi, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Tėveliai mano,
Mano mylimiausi!
Jųs pagailėkit
Mane siratėlės!
Jųs suraminkit
Mano širdelę.
Oi aš neturiu
Kam suraminti,
Oi aš neturiu
Prie ko prisiglausti!

II.

1. Oi, Dievuliau mano,
Dievuliau brangiausis!
Kad aš dažinočia,
Kad aš galėčia
Jauna atrasti
Šiltam pavasarėlyj
Kokį dimną paukštelį,
Kad jisai giedotu
Glasniu balseliu,
Mažu užgirstu
Mano tėveliai?..
Tai aš nuprašyčia,
Tai aš nusamdyčia
Tą dimną paukštelį,
Tai aš jį atvesčia
Prie tėvelių kapelio,
Mažu pribudinčia
Savo tėvelius?...

2. Oi, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Dar aš vis mislijau,
Aš jauna dumojau,
Kad aš sulauksiu
Šilto pavasarėlio,
Tai aš atlankysiu
Augštąjį kalnelį,
Tėvelių kapelį.
Tai aš mislijau,
Gal bus meilųs žodeliai
Ir gailios ašarėlės
Mano siratėlės,
Oi tai pribudinsiu
Savo tėvelius

Iš to augšto kalnelio
Iš žalios vejelės.

3. Oi, žemele siera,
Zemele miela!
Oi tu neatstumi
Menkiausio vargdienėlio,
Oi tu priglaudi
Šitam augštam kalnelyj,
Oi tai priimki
Ir mane siratėlę,
Mane vargdienėlę!!..

4. Oi sunku, sunku
Visom siratėlėm,
Katros neturi
Tėvelio nė motinėlės!
Oi tai jom sunku,
Kad jos neturi
Prie ko prisiglausti,
Oi jos nežino
Į ką prakalbėti
Meilingą žodelį.

5. Oi ką aš darysiu,
Kaip aš sugrįšiu
In šituos namelius?!.
Vienok nerami
Mano širdelė,
Kad neužgirdau
Jokio žodelio
Nuog mylimų tėvelių.
Oi tėveliai mano,
Tėveliai mylimiausi!
Ar jųs netjaučiat
Brangia tėvelių širdele,
Kad neprakalbat
Nei vieno žodelio?!.

6. Motinėle miela,
Motinėlę brangioji.
Gana atjausdavai,
Mylima motinėle,
Mano vargelį
Visą neramumėlį!
Oi tu užklausdavai,
Mylima motinėle:
Oi dukrele mano
Dukrele jaunoji,
Ar tavo skaudi
Jaunos šidelė,
Kad tu vaikščioji
Jauna nuliudus?..

7. Motinėle mano,
Mano mylimoji!
Tai jųs atjauskit
Šioj mielioj dienelėj
Mano siratėlės
Didelius vargelius
Jaunoj širdelėj!!..

8. Kur aš pažiurau
Savo kaimelyj,
Katros mergelės
Tur savo tėvelius,
Oi tai jos turtingos,
Tai jos jaunos ramios,
Tik aš siratėlė
Esu labai liudna,
Kaipo avelė bludna.
Vienok, kad neturiu
Prie ko prisiglausti,
In ką pasiskųsti.

9. Oi tai aš atėjau
Ant šito kalnelio
Prie tėvelių kapelių,
Kad aš primanyčia
Tai aš nužarstyčia
Tą sierą žemelę
Nuog tėvelių kapelių,
Tai aš atvožčia
Tėvelių grabelius,
Tai aš pasiimčia
Mylimus tėvelius

Už baltųjų rankelių,
Tai aš kalbėčia
Mylimus žodelius
In savo tėvelius,
Mažu suramintu
Mano tėveliai
Neramią širdelę
Mano siratėlės,
Mano vargdienėlės,
Mažu man duotu
Didelę rodelę
Ką man daryti
Šitam pavasarėlyj!!..

10. Ak, Dievuliau mano,
Dievuliau brangiausis!
Niekas neramina
Mane siratėlės!..

III.

1. Paukšteliai mano,
Mano mylimieji!
Tai jųs subėgot
Šiltam pavasarėlyj
Iš svetimos šalelės,
Tai jųs išlakiojot
Po visas šaleles,
Oi tai jųs atbėgot
Ir in šitą kalnelį,
Kur yra padėta
Mylimi tėveliai,
Broliai ir seselės
Ir visos giminėlės.

2. Oi, Dievuliau musų,
Dievuliau mieliausis!
Oi tai neatrandu
Nei vieno paukštelio,
Katro butu glasnus
Glasnus balselis,
Tai nei vienas neprikalbina
Mylimų tėvelių...
Ak, tėveliai mano,
Tėveliai mylimieji!
Turbut neprikalbinsiu
Aš savo tėvelių
Nei jokiu žodeliu...
Oi netropinu
Nei tokios adynėlės,
Oi nei minutėlės,
Kad nepribudinu
Aš savo tėvelių
Į to augšto kalnelio,
Kad suramintu
Mano tėveliai
Neramią širdelę.

3. Oi broleliai mano,
Broleliai mylimieji!
Ir jųs atsilankykit
Ant šito kalnelio,
Ir jųs paprašykit
Mylimų tėvelių,
Kad jie prakalbėtų
Nors kokį žodelį,
Kad jie suramintu
Man jaunai širdelę...
Oi tai neprakalbina
Mylimų tėvelių,
Oi tai neduoda
Jokios rodelės,
Jie neramina
Mane siratėlės
Neramios širdelės!..

4. Ak, Dievuliau brangus,
Dievuliau mieliausis!
Nėra mylimesnės vietelės,
Kai šis augštas kalnelis!
Oi Dieve geras,
Dieve meilingas!
Oi tai aš atėjau
Į šventą bažnytėlę,
Oi aš apsidairiau
Į visas šaleles,

Oi aš pažiurau
In žmonių tėvelius
Kad jų senesnė
Senystėlė,
Oi ir mažesnė
Jų sveikatėlė,
Tai dar jie gyvena
Ant šito pasaulio,
Tiktai mano tėveliai
Vieni atsiskyrė
Nuog savo vaikelių
Ir visų giminėlių!..

$19^{22}/_{11}$ 13.

Podukra rauda močekos.

1. Ak, motinėle mano,
Netikra močiute!
Tai jųs užstojot
Mano motinėlės vietelę,
Tai jųs priėmėt
Mane siratėlę
Ant savo rankelių,
Tai jųs prakalbėjot
Mylimą žodelį:
Kad dabar aš lieku
Tavo motinėle,
Oi tu mano busi
Tikra dukrelė

2. Ačiu tau, motinėle,
Ačiu mylimoji,
Kad jųs užstojot
Motinėlės vietelę,
Kad jųs auginot
Mane siratėlę
Iš mažų dienelių,
Kad netingėjot,
Mylima motinėle,
Iššukuot galvelę
Supinti kaselę.

3. Tai jųs dažiurėjot
Mane siratėlę
Iš mažųjų dienelių,
Kaip aš pasiugėjau
Didesnių metelių,
Tai aš užvaduosiu
Savo motinėlę
Sunkiam darbelyj,
Oi tai aš laikysiu
Savo močekėlę,
Kaip tikrą motinėlę.

4. Oi tai aš nežinau,
Kaip motinėlės
Meilųs žodeliai,
Oi tai aš nežinau,
Kaip motinėlės
Meilios rankelės,
Oi kad ir meilios
Jusų, močekėle,
Baltos rankelės,
Bet gi buvo meilesnės
Mano motinėlės.

5. Oi tai aš dėkavoju
Jumi, motinėle,
Kad jųs išauginot
Mane siratėlę
Iš mažų dienelių
Ant didelių vargelių.
Jųs pamokinot
Prie sunkaus darbelio,
Tai aš mislijau
Ir vis dumojau,
Kad aš užvaduosiu
Savo močekėlę
Kas miela dienelė
Nuo sunkių darbelių,
Kad aš jumi neduosiu
Sunkaus darbelio dirbti,
Kad aš užvaduosiu
Kiekvienoj valandėlėj.

6. Kaip dabar pažiurau
Į jumis, motinėle,
Gaila man, gaila
Ir jųs, motinėle,

Kad jųs neturit
Kam pagailėt
Savo vaikelių,—
Niekas neužvaduos
Be manęs siratėlės.

7. Ak, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Oi tai dabar matau,
Kad jųs glaudžiatės
Prie mane siratėlės,
Ir aš jųs nepleisiu,
Jusų, motinėle,
Ik paskutinei valandėlei.

8. Motinėle mano,
Mano mylimoji!
Oi tai tik jųs turėjot
Mano motinėlės
Brangų vardelį,
Oi tai jųs rupinotės
Apie mane jauną
Biedną siratėlę
Ir kad aš neregėtau
Iš mažų dienelių
Didelio vargelio
Ir kad nesubartu
Manęs susiedėliai,
Tai jųs užtarydavot
Meilingus žodelius.

9. Nekartą apsipylėt
Gailiom ašarėlėm,
Kad aš apsiliejus
Gailioms ašarėlėms,
Kai aš pamislijau,
Kad aš neturiu
Savo motinėlės,
Tai jųs man kalbėjot
Meilius žodelius:
Vaikeli mano
Mano mylimoji!
Ir aš esu tavo
Mylima motinėlė.

10. Oi tai šaltesnės
Jusų rankelės,
Oi tai ne taip meilųs
Jusų žodeliai,
Oi kaip ir buvo
Mano motinėlės
Meilus žodelis
Ir mielios rankelės.
Oi dabar pamatau
Aš jus, močekėle,
Su jumis atsiskyrus
Iš šito pulkelio
Tai aš prieinu
Prie jusų šalelės,
Tai aš palenkiu
Savo galvelę,
Aš padėkavoju
Ka išauklenot
Mane siratėlę
Iš mažų dienelių
Didesnio stogelio.

11. Močekėle mano,
Mano mylimoji!
Oi tai jųs neturit
Didelio pulkelio
Savo vaikelių,
Tik mane siratėlę,
Biedną vargdienėlę.
Tai aš prieinu
Prie jusų šalelės,
Oi tai aš budinu
Jumis motinėle
Iš ramaus miegelio
Nuo sausos lentelės,
Nuo plonų drobelių.

II.

1. Motinėle brangi,
Motinėle geroji!
Oi tai dėkavoju
Aš jumi gražiai,
Ka jųs netingėjot,

Mylima motinėle,
Del manęs parengti
Didesnės rangelės,
Del manęs sukrauti
Didesnį šarvelį.
Dar nesurengėt,
Mylima motinėle,
Kaip žmonių mergelių,
Ir jųs atsiskyrėt
Nuo manęs siratėlės,
Didelės vargdienėlės.

2. Ak, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Gerai tom siratėlem,
Kurių sueina
Didesnis pulkelis,—
Oi tai jom ramu,
Oi tai jom patogu,
Kad jos pasikalba
Meiliuosius žodelius,
Tik aš siratėlė —
Amžina vargdienėlė.
Oi aš palikus
Be tėvo motinėlės
Ir be močekėlės,
Tai dabar nežinau
Į ką prieiti,
Į ką prisiglausti,
Meilų žodelį prakalbėti?..

3. Močekėle mano,
Mano geroji!
Kaip jųs nueisit
In augštą kalnelį,
Oi tai jųs ten rasit
Mano tėvelį
Ir motinėlę,
Tai jųs suveisit
Su mano tėveliais
Tai jųs pakalbėsit
Meilingus žodelius,
Tai jųs apsakykit
Mano motinėlei,
Kad aš pasilikus
Biedna siratėlė
Svetimoj šalelėj
Be brolių, seselių,
Be jokių giminėlių.
Mažam paprašysit
Mano močekėle,
Pono Dievulio
Ir Panelės Švenčiausios,
Kad jųs parjieškosit
Ir mane siratėlę
Už kelių dienelių
In tą augštą kalnelį.

4. Kaip aš išeinu
Ant čysto laukelio,
Kaip aš pažiurau
In tą šalelę,
Oi kur guli
Tėvas ir motinėlė,
Oi tai prakvimpa
Iš tos šalelės
Šiaurus vėjelis,
Oi tai meilesni
Iš to kampelio
Ir drabni paukšteliai.
Kaip aš nuveinu
Ant augšto kalnelio,
Tai jie palinksmina
Mano širdelę
Tiejie drabni paukšteliai...
Dabar palaidosiu
Ir jumis močekėle
In tą augštą kalnelį,
In sierą žemelę.

5. Oi aš persiprašau
Jumis močekėle!
Mažu prasikalbėjau
Nors kokiu žodeliu,
Prašau man dovanot,
Mylima motinėle!

Mažu nepaklausiau
Až iš mažų dienelių,
Oi tai dovanoki,
Mylima motinėlė,
Mano branguonėle.
Ar gi jumis nespaudžia
Jusų širdelės,
Kad jųs visi palikot
Mane siratėlę,
Biedną vargdienėlę?..
Prie ko dabar prisiglausiu,
Kas mane suramins,
Anksti rytelyj
Ir vėlai vakarėlyj?..

6. Ak, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Maža mano sveikatėlė,
Didelės rupestėlės,
Gailios ašarėlės!
Oi tai aš neturiu
Brolių seserėlių,
Jokių giminėlių.
Oi kaip aš sulauksiu
Sunkios ligelės,
Kas mane dažiurės
Kas miela dienele?!
Oi kad aš neturiu
Tėvelio nei motinėlės,
O dabar netekau
Savo prietelkėlės,
Gerosios močekėlės.

7. Oi ką aš darysiu,
Kur aš pasidėsiu,
Biedna vargdienėlė,
Amžina siratėlė?!..
Motinėle mano,
Mano geroji!
Tai jųs rupinotės,
Mano motinėle,
Kaip aplankyt
Mane siratėlę
Kodel dabar nesirupinat,
Mylima močekėle,
Kad jau dabar netekau
Nei jusų, prietelkėle?!..

(T. b.).

Redaktorius ir leidėjas
KUN. A. DAMBRAUSKAS.

S. Banaičio spaustuvė Kaune Did. Vilniaus, g. 34.

„Ateities Redakcijoj galima gauti šie „At.“ leidiniai:

№ 1. *M. Vaitkus*: Genijus ir meilė (Poėma). Kaunas, 1912 m. Kaina. . . . kap.

№ 3. Liudvikas Windthorst'as. Parašė *A. Maliauskas*: Kaunas 1912 m. Kaina 6 kap.

№ 4. *Kragas*: Z Krasinskis. Kaina 10 kap.

№ 5. „Be bažnyčios nėra išganymo“ (Dogmos ir teologijos mokslas). Iš prancuzų kalbos vertė *Br. Bumšas*. Kaunas, 1913. 10 kap.

№ 6. Ar moteris Joanna buvo kada popiežium. Parašė *P. Malakauskis*. Kaunas, 1913 m. Kaina . . . . . 6 kap.

№ 9. *K. Būga*. Rašybos mažmožiai. Kaina. . . . . 20 kap.

№ 10 *K. Būga*. Kalbų mokslas bei mūsų senovė. Kaina. . . . . 15 kap.

№ 11 P. *Malakauskis*. Krikščionijos laimėjimas 313 m. Kaina. . . 6 kap.

Žemaičių seminarijos giesmynėlis. Kaunas, 1912 m. Kaina 2 kap.

Manuale Devotionis Alumnorum Seminarii Samogitiensis. Cauna 1912 m. Kaina 6 kap.

Išėjo du nauju moksleiviam, dideliai naudingu veikalėliu:

1. *Pr. Dovydaičio.* **Žmogaus išsirutulojimas ir Paleontologija.** Kaina 15 kap.

2. *J. D. Kareivio* **Dvejopas galas.** Apysaka iš studentų gyvenimo. Kaina 10 kap.

Galima gauti Kaune Šv. Kaz. Draugijoje.

Didžiausis Lietuvoj kulturos dienraštis „VILTIS“

Kaina: Lietuvoje ir visoje Rusijoje metams 6 rub. pusmečiui 3 rub. vienam mėnesiui 55 k. Užsieniuose metams 11 rub. Adresas: Вильно, Редакція „Viltis“ (Богадельный пер. № 4.,)

Iš Rygos eina lietuvių darbininkų laikraštis du kartu į savaitę

„Rygos garsas“ Kaina metams su prisiuntimu 2r.50k. Adresas:Рига.Елизаветинская ул. 22.

iš Seinų, Suv. gub. eina gražus nedėlinis laikraštis „ŠALTINIS“ su priedais Artojas, Vainikėlis ir Šaltinėlis kaina metams 3 rub. pusmečiui 1 r. 50 k. Adresas: r. Сейны, Сув. губ.

„AUŠRA“ tautiškas lietuvių katalikų sąvaitinis laikraštis eina iš Vilniaus. Redakcija prie šv. Mikalojaus bažnyčios. Kaina metams 2 r. 50. k.

„PAVASARIS“ sodžiaus jaunuomenės laikraštis, eina iš Kauno (Шоссейная ул. № 24) du kartu į mėnesį Kaina 1 r. 75 k.

„LIETUVAITE“ moterų laikraštis eina iš Kauno, redakcija Maculevičiaus namuose (1-ая Портовая № 5) Kaina metams 2 rub.

„Garnys“ pirmutinis Lietuvoj kulturinis juokų ir satyros laikraštis. Kaina metams 1 rub., užrubežyje 1 r. 50 k. Redakcijos adresas: Kaunas, prie Liet. Kat. Kningyno. Prelato Maculevičiaus namai.

Vienatinis juokų laikraštis Maž. Lietuvoje.

„SUKURYS“ „SUKURYS“ eina vieną kartą į mėnesį.

„SUKURYS“ gabena kiekviename numaryje dailiai atliktus vaizdus iš lietuvių gyvenimo Maž. Lietuvos.

„SUKURĮ“ leidžia tam timra bendrovė užsivardijusi „Sėtynas“,‘

„SUKURIO“ kaina Didž. Lietuvoje metams 2 rbl. pavienis №r. 20 kap

„SUKURIO„ adresas toks:

J. VANAGAITIS, (Tilžėje) Wasserstr. 7/8·

Salramono Banaičio spaustuvė Kaune did. Vilnius g. № 34 .